

Marina Yüzbaşıoğlu

Vastuullisen vaateuotannon mahdollisuudet Turkissa

CASE: Virtually Oy

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Vestonomi (AMK)

Vaatetusalan koulutusohjelma

Opinnäytetyö

12.4.2022

Tiivistelmä

Tekijä(t):	Marina Yüzbasioglu
Otsikko:	Vastuullisen vaatetuotannon mahdollisuudet Turkissa
Sivumäärä:	50 sivua + 5 liitettä
Aika:	12.4.2022
Tutkinto:	Vestonomi (AMK)
Tutkinto-ohjelma:	Vaatetusalan koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto:	-
Ohjaaja(t):	Opettaja ja Vestonomi (YAMK) Pipsa Glette, Metropolia Hallituksen puheenjohtaja Ülke Liesvirta, Virtually Oy

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan Turkia vaatetusalan tuotantomaana sekä yleisellä tasolla että vastuullisuuden näkökulmasta; avataan tiivistetysti muotialan nykyiset haasteet ja kestävän kehityksen periaatteita; tutkitaan, mitä kansainvälisiä vastuullisuuden edistämisen- ja varmistuskeinoja on olemassa ja miten niiden käyttö toteutuu Turkissa sekä selvitetään, mitä omia vastuullisuuden varmistus- ja edistämiskeinoja Turkissa on käytössä.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää Turkin vastuullisen vaatetuotannon mahdollisuuksia sekä kasvattaa lukijoiden tietoisuutta ja tutkijan omaa asiantuntijuutta liittyen vastuullisuuteen vaatetusalalla. Lisäksi tutkitaan, millä keinolla kansainvälisesti toimiva vaatetusalan yritys voi varmistaa omien tuotteidensa vastuullisuuden. Osana tutkimusta pyritään löytämään toimeksiantajayrityksen kriteereihin sopiva yhteistyökumppani avaten samalla vastuullisten toimittajien haku- ja vertailuprosesseja.

Tämän työn toimeksiantajana on Virtually Oy, suomalainen vaatetusalan yritys, joka toimii business-to-business- markkinoilla. Vastuullisessa toiminnassaan Virtually Oy ottaa huomioon kestävän kehityksen periaatteet koko toimitusketjussaan.

Tämän opinnäytetyön lähestymistapana on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä ja tutkimusstrategiana on case- eli tapaustutkimus.

Tutkimuksen tuloksena Virtually Oy:ta varten on luotu vastuullisesti toimivien turkkilaisten toimittajien lista, josta on valittu 2 parhaiten yhteistyökumppaniksi sopivaa toimittajaa.

Avainsanat: Turkki vaatetuotantomaana, vastuullisuus, toimittajien hakuprosessi

Abstract

Author(s): Marina Yüzbasioglu
Title: Possibilities of Sustainable Clothing Production in Turkey
Number of Pages: 50 pages + 5 appendices
Date: 12 April 2022

Degree: Bachelor of Culture and Arts
Degree Programme: Degree Programme in Fashion and Clothing
Specialisation option: -
Instructor(s): Pipsa Glette, Master of Arts, Metropolia
Ülle Liesvirta, Chairperson, Virtually Ltd.

This thesis studies Turkey as a clothing production country in general terms and from the point of view of sustainability. Briefly, the study presents the current problems of the fashion industry and the principles of sustainable development. It examines what international instruments exist to promote accountability in the global supply chain and how they are applied in Turkey. Additionally, it also aims to find out what local tools exist for improving sustainability in Turkey.

The purpose of this study is to explore the possibilities of sustainable clothing production in Turkey, to raise the readers' awareness and to expand the researcher's own experience in the field of responsibility in the clothing sector. A further aim is to conduct the research on how a company can ensure sustainability of its own products in the global supply chain. During the research, the goal is to find a potential partner who meets the criteria of the client company. The process of searching and comparing sustainable suppliers is also shown in this thesis.

The commissioner of this thesis is Virtually Ltd., a Finnish clothing company which operates in the business-to-business market. Virtually Ltd. is a company policy considers that principles of sustainable development through its supply chain.

The approach of this thesis can be described as a qualitative research method, and the research strategy consist of a case study.

As a result of the study, a list of responsible Turkish suppliers was created for Virtually Ltd., and among them the 2 best potential partners were selected.

Keywords: Turkey as a clothing production country, sustainability, supplier researching process

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Toimeksiantajayritys	2
3	Tutkimussuunnitelma	3
3.1	Tutkimusmenetelmät ja tiedonkeruu	3
3.2	Tutkimuksen tavoite	6
3.3	Toimittajien hakurajaukset	6
4	Turkin tekstiili- ja vaateteollisuus	7
4.1	Historia	7
4.2	Turkin tekstiili- ja vaateteollisuus nykypäivänä	8
4.3	Puuvillan merkitys Turkin tekstiili- ja vaateteollisuudelle	10
4.4	IHKIB - Istanbulin valmisvaate viejien järjestö	12
4.5	TGSD - Turkin vaatevalmistajien ammattijärjestö	14
4.6	UFUK 2030 - Turkin vaateteollisuuden etenemissuunnitelma	14
4.7	COVID-2019 vaikutukset Turkin valmisvaateteollisuuteen	16
5	Muotialan toiminnan globaalit vaikutukset	17
5.1	Ympäristövaikutukset	17
5.2	Sosiaaliset ja terveydelliset vaikutukset	18
6	Vastuullisuus vaatealalla	20
6.1	Kestävä kehitys	21
6.2	Tuotantoketjun läpinäkyvyys	22
7	Vastuullisuuden varmistus- ja edistämiskeinot	23
7.1	Kansainväliset vastuullisuuden varmistus- ja edistämiskeinot	24
7.1.1	ILO	24
7.1.2	Fair Wear Foundation (FWF)	26
7.1.3	Amfori BSCI	27
7.1.4	SA 8000	29
7.1.5	Sedex	30
7.2	Turkin omat vastuullisuuden varmistus- ja edistämiskeinot	31
7.2.1	ETKO	31

7.2.2	Kestävän kehityksen Akademia - Sürdürülebilirlik Akademisi	32
7.2.3	Työntekijöiden oikeudet Turkissa	32
7.3	Vastuulliset materiaalit	33
7.3.1	Öko- Tex	34
7.3.2	GOTS	34
7.3.3	BCI	36
7.3.4	Global Recycled Standard (GRS)	37
7.3.5	Kierrätetty polyesteri	37
8	Toimittajien kartoitus	39
8.1	Hakuprosessin kuvaus	39
8.2	Toimittajien vertailu	41
9	Yhteenveto ja johtopäätökset	43
10	Luotettavuus ja tuloksien arviointi	49
	Lähteet	51
	Liitteet	64
	Liite 1. IHKIB järjestön päättyneet projektit	
	Liite 2. IHKIB järjestön käynnissä olevat projektit	
	Liite 3. Turkin työlaki 4857	
	Liite 4. Sähköposti viesti valituille yrityksille	
	Liite 5. Tyhjä yrityskortti	

1 Johdanto

Globalisaatio on jo pitkään ollut yritysmaailman megatrendinä, ja se on myös nykyaikana ajankohtainen ilmiö. Sen vaikutus on vahvasti näkyvässä vaatetus- alalla. Suurin osa suomalaisista vaatetusalan yrityksistä valmistaa nykyään tuotteensa ulkomailla. Etlan raportin mukaan merkittävä osa vaatetusalalla työskentelevistä suomalaisyrityksistä on lopettanut tuotteidensa valmistuksen Suomessa. Sen sijaan he ovat keskittyneet mm. tuotekehitykseen, suunnitteluun ja markkinointiin. (Etlä 2011, 86.) Uusien mahdollisuuksien lisäksi maailmanlaajuisen toiminta tuo mukanaan myös paljon haasteita vaatetusalalla toimiville yrityksille. Kun kaikki vaatteisiin ja niihin tarvittaviin raaka-aineisiin liittyvät tuotantovaiheet tapahtuvat maapallon laajuisesti, niiden vastuullisuus ja prosessien läpinäkyvyys on usein vaikea varmistaa. Vaatebrändit ovat kuitenkin vastuussa siitä, miten ja millä tavoin heidän tuotteensa on valmistettu.

Tämän opinnäytetyön pääaiheena on vaatteiden vastuullisuus. Päädyin tähän aiheeseen sen tärkeyden ja ajankohtaisuuden takia. Perusteena sille on vaatetusalan merkittävä ja laaja vaikutus ympäristöön ja ihmisten hyvinvointiin. Jos haluamme lisätä yritysten ja kuluttajien vastuullisuutta, tämän aiheen tutkiminen on ensisijaisen tärkeää. Opiskeluvaiheessa huomasin, että vaatetusalan opiskelijat usein pohtivat sitä, miten ekotehokkuuden ja eettisyyden voi toteuttaa käytännössä. Kuluttajien tietoisuus kasvaa koko ajan ja yhä useammin heitä kiinnostavat vaatteiden vastuullisuus ja alkuperä. Suomalaiset vaatetusalan yritykset pyrkivätkin toimimaan vastuullisesti ja raportoivat siitä kuluttajille. Tämän opinnäytetyön tutkimuksen kohdemaaksi valitsin Turkin, koska sillä on suuri merkitys maailman tekstiili- ja vaateteollisuudelle. Turkki on kolmanneksi suurin valmisvaateviejä Euroopassa ja kuudenneksi suurin maailmassa (TGSD 2021). Samalla Turkki on maailman seitsemänneksi suurin tekstiili- ja raakamateriaalien viejä (MINISTRY OF TRADE n.d.). Suomen Tekstiili & Muoti ry:n Tekstiilin ja muodin tavaravienti ja -tuonti 2006–2020-raportin mukaan Turkin vaatetuonti osuus oli kasvussa Suomessa vuosien 2018–2020 välisenä aikana. Vuonna

2018 Turkki oli Suomen neljänneksi suurin vaatetuontimaa ja vuonna 2020 kolmanneksi suurin. (Suomen Tekstiili & Muoti ry n.d., 2, 7.) Näiden seikkojen lisäksi, turkin kielen taito antaa minulle mahdollisuuden tutkia asiaa paikallisten näkökulmasta ja käsitellä aineistoa laajemmin.

Tämän työn toimeksiantajana on Virtually Oy. Suomalainen vaatetusalan yritys, joka toimii business-to-business markkinoilla ja on kiinnostunut löytämään vastuullisen yhteistyökumppanin Turkissa. Pohjautuen Virtually Oy:n toimeksiantoon ja Turkin vaatetusteollisuuden merkitykseen, haluan tässä opinnäytetyössä selvittää Turkin vastuullisen vaatetuotannon mahdollisuuksia. Opinnäytetyön tarkoituksena on avata lukijalle Turkia vaatetusalan tuotantomaana ja pyrkiä löytämään mahdollinen yhteistyökumppani toimeksiantajayritykselle. Lisäksi työssä tutkitaan, millä keinolla kansainvälisesti työskentelevä vaatetusalan yritys voi varmistaa omien tuotteidensa vastuullisuuden. Tutkimuksen avulla pyritään kasvattamaan lukijoiden tietoisuutta ja tutkijan omaa ammattilaisuutta liittyen vastuullisuuteen vaatetusalalla.

2 Toimeksiantajayritys

Virtually Oy on Suomalainen vaatetusalan yritys, jolla on myös oma auditointi toimisto Pakistanissa. Yritys toimii B2B (business-to-business) -markkinoilla, eli se myy palvelunsa muille yrityksille eikä yksityishenkilöille. Virtually Oy tarjoaa räätälöityä ammattilaispalvelua omille asiakkailleen seuraavilla osaamisalueilla: vaatteiden teollinen tuotteistaminen, sisältäen tuotteiden ohjeistukset, mitoitukset, sarjonta, kuosien ohjeistukset, pakkausohjeistukset, vaatteiden valmistuttaminen sekä oikean tehtaan valitseminen tai kilpailuttaminen. Yritys tarjoaa myös valmistusmahdollisuuden kumppanuustehtaassaan Pakistanissa, joka vaatteiden lisäksi valmistaa myös kankaita. Toimitusketjun hallinta ja laadunvalvonta ovat myös osa Virtually Oy:n tarjoamaa palvelua. Yrityksen laajaa asiakaskuntaa ovat kunnat, kuntaliitot ja sote-alueet, yhdistykset ja seurakunnat, erikokoiset yritykset, startup-yritykset ja freelancer-suunnittelijat. (Virtually Oy n.d.)

Toimiakseen vastuullisesti Virtually Oy ottaa huomioon kestävän kehityksen periaatteet koko toimitusketjussaan. Yritys tekee yhteistyötä sertifioitujen tehtaiden ja tavarantoimittajien kanssa, joiden toiminta on kestävä ja vastuullista, välttää kankaiden ja vaatteiden ylituotantoa ja on yhteistyökumppaneiden tukena ja suunnannäyttäjänä vastuullisuus asioissa. Pakistanin kumppanustehtaassa panostetaan erityisesti työntekijöiden työterveydenhuoltoon, työturvallisuuteen ja koulutuksiin sekä kuulovammaisten henkilöiden työllistymiseen ja kouluttamiseen. (Virtually Oy n.d.)

Virtually Oy on kiinnostunut selvittämään eettisten ja ekologisten vaatteiden valmistusmahdollisuudet Turkissa sekä löytämään mahdollisen yhteistyökumppanin, joka vastaisi yrityksen asettamiin kriteereihin. Sen lisäksi Virtually Oy:tä kiinnostaa puolueettoman auditointi palvelun saatavuus Turkissa.

3 Tutkimussuunnitelma

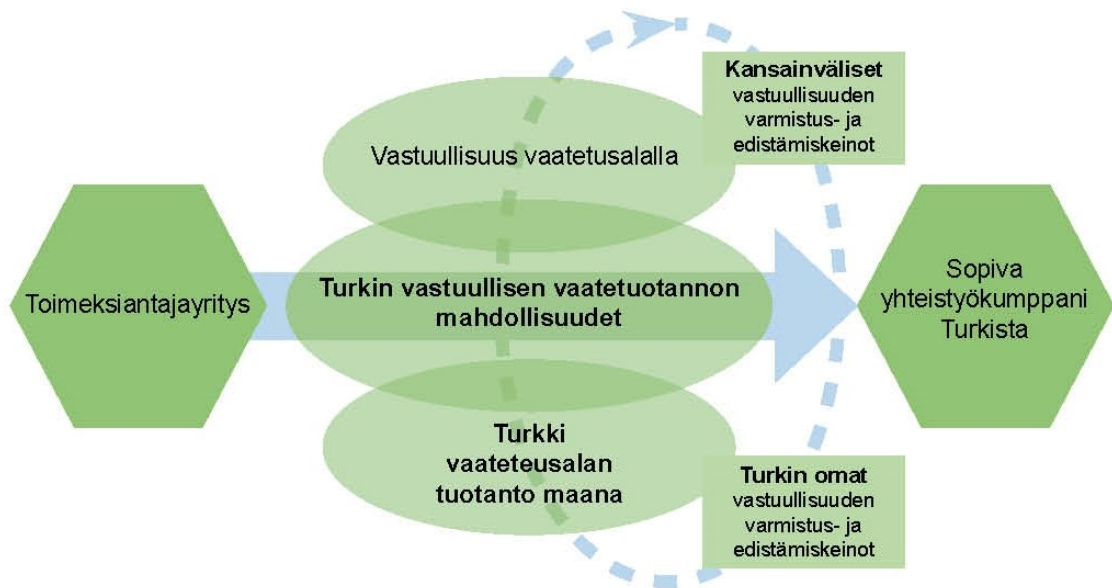
3.1 Tutkimusmenetelmät ja tiedonkeruu

Tämän opinnäytetyön lähestymistapana on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään paljastamaan todellista elämää, tutkimaan kohteita mahdollisimman monipuolisesti ja tuomaan esille toiseikkoja. Näin ollen kvalitatiivisen tutkimuksen tiedonhankinta on kokonaisvaltaista. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2003, 152–155.) Tutkimuksen aikana tutustutaan ja analysoidaan erityyppisiä aineistoja, joten kvalitatiivinen tutkimus on luonteeltaan aina empiirinen. Siitä huolimatta teorian hyödyntäminen laadullista tutkimusta tehtäessä on olennaista. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa teoriolla tarkoitetaan strukturoitua esitystä siitä, mitä on aiemmin samasta aiheesta kerrottu muissa tutkimuksissa ja tieteellisessä kirjallisuudessa. (Juhila n.d.) Teoria antaa pohjaa koko tutkimukselle, toimii suunnannäyttäjänä ja auttaa tutkimusta erottumaan muiden tutkimuksien joukosta. (Günter & Hasanen n.d.) Laadullisen tutkimuksen prosessi etenee luovasti ja joustavasti ja on luonteeltaan syklinen ja päättymätön. Eli tutkimusprosessi muodostaa ns. tutkimusspiraalin, joka pitää sisällään eri vaiheita, kuten aiheen valinta, kirjoittaminen, metodin

pohdinta, aineiston keruu, kirjallisuuden lukeminen ja aineiston analyysi. Prosessin voi aloittaa mistä tahansa spiraalin vaiheesta. Tutkimuksen syklinen luonne tulee esiin siten, että tutkimusprosessi kulkee spiraalin mukana antamalla samalla tutkijalle mahdollisuuden siirtyä vaiheesta toiseen epäsystemaattisesti koko tutkimuksen ajan. (Hirsjärvi ym. 2003, 14–15.) Näin ollen joustavuus onkin yksi tunnusmerkeistä, josta kvalitatiivisen tutkimuksen tunnistetaan. (Marshall & Rossman 1995, Hirsjärvi ym. 2003, 72 mukaan). Kvalitatiivista tutkimusta kuvaa myös hypoteesittomuus, joka merkitsee sitä, ettei tutkijalla ole ennakko-odotuksia tutkimuksen tuloksista. Sen sijaan hän oppii uutta ja löytää uusia näkökulmia aineiston analysoinnin aikana. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa itse tutkijalla on keskeinen asema, joka tarjoaa hänelle mahdollisuuden joustavan tutkimuksen toteuttamiseen. (Eskola & Suoranta 2000, 19–20.)

Opinnäytetyöni tutkimusstrategiana on case- eli tapaustutkimus. Tapaustutkimuksessa tutkitaan yhtä tai muutamaa tapausta monesta eri näkökulmasta pyrkien samalla ymmärtämään tutkittavat asiat syvällisesti. Tavoitteena on tuottaa mahdollisimman intensiivistä ja tarkkaa tietoa käsitellystä tapauksesta. Analyysiprosessin aikana yritetään selittää tutkittavan ilmiön dynamiikkaa, prosesseja ja toimintamekanismeja. Näin pyritään yleistämään tutkimustuloksia laajentaen siten tutkimuksen hyötyä. (KOPPA 2015.)

Koska laadullisessa tutkimuksessa tutkittava aineisto on varsin laaja, aineisto on syytä rajata ja konkretisoida. Sen apuna käytetään teoreettista viitekehystä. Viitekehys muodostuu tutkittavan aiheeseen liittyvistä ilmiöistä tai avainsanoista (Anttila n.d. a). Tämän tutkimuksen viitekehys on esitetty kuvassa 1.

Kuva 1. Tutkimuksen viitekehys.

Laadullista aineistoa analysoitaessa tavoitteena on tuoda esille tiivistetysti aineistossa käsitellyt seikat ja esitellä uutta tietoa tutkimuksen kohteena olevasta asiasta (Eskola ym. 2000, 137). Analyysi saa alkuunsa silloin, kun tutkija tutustuu aineistoon ja alkaa muodostaa sen pohjalta yleiskuvaa tutkittavasta ilmiöstä. Analyysin avulla pyritään kasvattamaan aineiston tietoarvoa poimimalla siitä tutkimukseen liittyvät keskeiset asiat. (Günther, Hasanen, & Juhila n.d.)

Keskeiset tutkimuskysymykset, joihin pyrin vastamaan tämän opinnäytetyön avulla, ovat:

- Millä tavoin vaatetusalan yritys voi varmistaa omien tuotteidensa vastuullisuuden toimiessaan globaalisti?
- Minkälainen Turkki on vaatetusalan tuotantomaana?
- Miten kestävän kehityksen periaatteet toteutuvat Turkin vaateteollisuudessa?
- Löytyykö Turkista vastuullisesti toimivia vaatetusalan yrityksiä?

Näihin kysymyksiin saatujen vastauksien perusteella pyritään kartoittamaan, löytyykö Turkista toimeksiantajayrityksen kriteereihin sopiva yhteistyökumppani.

Tämän opinnäytetyön aineisto on hankittu monipuolisten luotettavien kanavien kautta, kuten: ammattikirjallisuudesta, lehtiartikkeleista, luotettavilta nettisivuilta, vastuullisuusaiheisista opinnäytetöistä sekä järjestöjen, kuten ILO, STJM, IHKIB nettisivuilta.

3.2 Tutkimuksen tavoite

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia Turkia vaatetusalan tuotantomaana sekä yleisellä tasolla että vastuullisuuden näkökulmasta ja selvittää samalla Turkin vastuullisen vaatetuotannon mahdollisuuksia. Tutkimuksen aikana pyritään löytämään Virtually Oy:lle mahdollinen yhteistyökumppani Turkista. Toimeksiantajayrityksen lisätavoitteena oli myös selvittää puolueettomaan auditointipalvelun saatavuusmahdollisuudet Turkissa, mutta aiheen tutkiminen on kuitenkin rajattu tämän opinnäytetyön ulkopuolelle. Tutkimuksen avulla halutaan kasvattaa lukijoiden tietoisuutta ja tutkijan omaa asiantuntijuutta liittyen vastuullisuuden vaatetusalalla sekä tutkia, millä keinolla kansainvälisesti työskentelevä vaatetusalan yritys voi varmistaa omien tuotteidensa vastuullisuuden. Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia ja analysoida aineistoa laajasti ja eri näkökulmista.

3.3 Toimittajien hakurajaukset

Jotta toimeksiantajayritykselle löydettäisiin mahdollisimman sopiva yhteistyökumppani, työssä otettiin huomioon Virtually Oy:n asettamat kriteerit. Niiden perusteella asetettiin alla luetellut hakurajaukset yhteistyökumppaneille:

- **kestävän kehityksen arvot**
- paikallisten raaka-aineiden hyödyntäminen
- sertifikaatit
- sertifioidut materiaalit, kuten Ökö-tex, GRS-polyesteri, luomupuuvilla
- toimitusketjun läpinäkyvyys
- joustava MOQ (tuotantominimi)
- mahdollisimman laaja tuoteryhmä.

Asetetuista kriteereistä toimeksiantajalle kaikista tärkein on tulevan yhteistyökumppanin kestävän kehitysten arvojen noudattaminen.

4 Turkin tekstiili- ja vaateteollisuus

Tässä luvussa esitellään Turkkiä tekstiilien ja vaatteiden tuotantomaana yleisellä tasolla, avataan Turkin tekstiili- ja vaatetusalojen historiaa ja alojen nykypäivän tilannetta kansainvälisillä markkinoilla, kerrotaan puuvillan merkityksestä Turkin teollisuudelle, esitetään Istanbulin valmisvaateviejien järjestö (IHKIB) ja Turkin vaatevalmistajien ammattijärjestö (TGSD), kerrotaan järjestöjen projekteista sekä Turkin vaatetusalan etenemissuunnitelmasta. Lisäksi tehdään lyhyt katsaus Covid-2019 pandemian vaikutuksesta Turkin valmisvaateteollisuuteen.

4.1 Historia

Turkin tekstiiliteollisuus on saanut alkunsa Turkin tasavallan aikana, vaikka tekstiilituotannon juuret ovat peräisin jo Osmanien valtakunnan ajalta. Vuonna 1933 Turkissa aloitti toimintansa maan ensimmäinen teollisuusala, tekstiiliala. Maassa alkoi toimia julkisia ja yksityisiä yrityksiä, joiden toiminta oli suunnattu kehruu-, kudonta- ja viimeistelyprosesseihin. Samaan aikaan perustettiin Sümerbank, Turkin ensimmäinen tekstiilitehdas, jossa työskenteli ulkomailla koulutettuja työntekijöitä. Samalla Anatolian alueella avattiin tekstiilitehtaita, joissa henkilökuntaa koulutettiin paikan päällä. Tekstiilialan kehityksen myötä myöhemmin vuonna 1972 Bursan kaupunkiin perustettiin Tekstiilien koulutus- ja tutkimuskeskus – TEAM. Turkki valmisti myös omia tuotantokoneita, mutta vuodesta 1980 lähtien ulkomailla valmistettujen koneiden suosio on alkanut kasvaa. (Tekstil Sayfası 2013.)

Turkin vaateteollisuus on saanut alkunsa vuoden 1960 lopussa. Silloin toimintansa aloittivat vaatetusalan sarjatuotantolaitokset sekä pienet ompelimoit. 1970-luvulta lähtien valmisvaatteiden tuotanto on lähtenyt kasvuun, ja useimmat yritykset ovat alkaneet keskittyä ulkomaan markkinoille ja vientiin. (Kumaş

bilgi 2019.) Kielitoimiston sanakirjan määritelmän mukaan valmisvaatteella tarkoitetaan tehtaalla valmistettua vaatetta (Kielitoimiston sanakirja 2022).

4.2 Turkin tekstiili- ja vaateteollisuus nykypäivänä

Turkin kauppaministeriön vientiosasto kertoo valmisvaatealan raportissaan (Hazir Giyim Sektör Raporu) Turkin vaatetusalan nykytilanteesta. Raportin mukaan valtion tekstiili- ja vaateteollisuusalan valmistuskapasiteetti ylittää nykyisin kotimaan kysynnän, joten alojen yritysten toimintaa on yhä suuremmassa määrin suunnattu vientiin. Turkin kansaneläkelaitoksen vuoden 2020 tammi-huhtikuun tilastojen mukaan tekstiili-, vaate- ja nahkateollisuudessa työskentelevien yritysten määrä Turkissa oli 58 000. Ne puolestaan työllistivät 1 100 000 henkilöä. Kooltaan alojen yritykset ovat enimmäkseen pieniä ja keskisuuria. Vaateteollisuudessa käytetyin materiaali on puuvilla. (Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı 2020, 1.)

Turkin merkittävimmät tekstiili- ja vaateteollisuuden kaupungit ovat Ankara, Izmir, Gaziantep, Bursa, Denizli, Tekirdag, Kayseri, Adana, Adiyaman ja Kahramanmaras. Istanbulilla on sen sijaan Turkin muotikaupan keskuksen rooli. Sen vuoksi monet istanbulilaiset yritykset ovat siirtäneet tuotannon muihin maakuntiin. (Ministry of Trade 2021, 1–2.)

Tekstiili- ja vaatetusosalalla on merkittävä asema maan bruttokansantuotteen muodostamisessa, investoinneissa, teollisuudessa, väestön työllisyydessä sekä viennissä. Näiden alojen osuus vuoden 2019 kokonaisviennistä oli 17,2 %. Kauppaministeriö korostaa myös Turkin tekstiili- ja vaateteollisuusalan merkitystä kansainvälisille markkinoille. Näillä aloilla on kyky tarjota korkealaatuisia tuotteita laajalla valikoimalla vastaamalla samalla korkeisiin standardeihin. (Ministry of Trade 2021, 1–2).

Kauppaministeriön mukaan Turkin vaateteollisuuden vahvuuksia kansainvälisillä markkinoilla ovat joustava tuotanto, nopea sopeutuminen markkinoiden tarpeisiin, teknologian käyttö, uusien tuotteiden jatkuva toimitus markkinoille, nopea toimitus, läheinen sijainti merkittäviin vienti maihin, tuotteiden laadukkuus ja

lisäarvo, laaja tuotevalikoima, alan tietotaito ja kokemus, koulutettu työvoima, sosiaalinen ja hallinnollinen tietämys sekä vahva osaaminen suunnittelussa, tuotannossa ja jakelussa. (Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı 2020, 1.)

Kauppaministeriön vuoden 2019 Turkin vaatevientitilastojen mukaan lähes 80 prosenttia vaatteista oli valmistettu puuvillasta. Kangasvaatteiden viennin osuus oli lähes 42 % ja neulosvaatteiden ja asusteiden osuus hieman yli 58 %. Merkittävimmät tuotekategoriat olivat puserot ja t-paidat. (Ministry of Trade 2021, 1–2.) Kuvassa 2 on esitetty vuosien 2018 ja 2019 Turkin keskeiset vaateviennin kategoriat (IHKIB 2019, 4).

Leading Products in Turkish Apparel Export					
Units: 1,000 \$					
HS Code	Content	2018 January-December	2019 January-December	Change %	2019 Share %
6204	Woven suits, ensembles, jackets, dresses etc.for women/girls	2.770.431	2.937.368	6,0	16,6
6109	T-shirts, singlets and other vests, knitted or crocheted	2.810.285	2.719.028	-3,2	15,4
6110	Knitted or crocheted jerseys, pullovers, cardigans and similar articles	1.939.761	1.966.746	1,4	11,1
6203	Woven suits, ensembles, jackets, dresses etc.for men/boys	1.463.019	1.456.387	-0,5	8,2
6104	Knitted suits, ensembles, jackets, dresses etc.for women/girls	1.235.054	1.250.529	1,3	7,1
6302	Bed linen, table linen, toilet linen and kitchen linen	1.199.290	1.189.094	-0,9	6,7
6115	Hosiery; panty hose, tights, stockings, socks and other hosiery	1.087.065	1.100.623	1,2	6,2
6206	Woven blouses, shirts and shirt-blouses for women/girls	713.908	628.778	-11,9	3,6
6205	Woven shirts; men's or boys'	574.467	532.741	-7,3	3,0
6106	Knitted blouses, shirts and shirt-blouses for women/girls	464.372	433.930	-6,6	2,5
Total Apparel Export		17.628.348	17.700.869	0,4	100

Source: Exporters Associations Records

Kuva 2. Merkittävimmät tuotekategoriat Turkin vaate viennistä vuosilta 2018 ja 2019. Leading Products In Turkish Apparel Export (IHKIB 2019, 4).

Vuonna 2020 Turkki oli maailman neljänneksi suurin denimvaatteiden viejä, toiseksi suurin sukkienviejä sekä kolmanneksi suurin valmisvaateviejä Euroopassa ja kuudenneksi suurin maailmassa. Valmisvaateviennissä kansainvälisten markkinoiden tasolla Turkin suurin kilpailija oli Kiina, jonka osuus maailman valmisvaate viennistä oli 200 miljoona dollaria siinä missä Turkin osuus oli 17 miljoona dollaria. Seuraavaksi suurin kilpailija oli Euroopan unioni, kolmantena oli Bangladesh, neljäntenä Vietnam ja viidentenä Intia. Turkin valmisvaatteiden merkittävin ostaja oli Saksa, sen osuus Turkin valmisvaateviennistä oli 18,7 %, seuraavana oli Espanja (11,9 %), kolmantena Englanti (10,9 %), neljäntenä Hollanti (7,2 %) ja viidentenä Ranska (4,7 %). (TGSD 2021.)

Vuonna 2019 Turkki oli maailmaan seitsemänneksi suurin tekstiili- ja raakamateriaalien ostaja (2,8 %) ja seitsemänneksi suurin viejä (3 %) (Ministry of Trade n.d.). Sesongin 2020 tammi-maaliskuun aikana Turkin tekstiili- ja raakamateriaalien suurimmat viisi ostajaa olivat Italia (8,9 %), Saksa (5,4 %), Englanti (4,7 %), Bulgaria (4,5 %) ja Yhdysvallat (4,5 %). (Kauppaministeriö, IHKIB 2020 mukaan.) Turkin merkittävin tekstiili- ja raakamateriaalien toimittaja tammi-maaliskuussa kaudella 2019–2020 oli Kiina. Sen osuus tekstiili- ja raakamateriaalin koko maan tuonnista oli 18 %. Seuraavaksi suurimpia toimittajia olivat Yhdysvallat (7,5 %), Intia (6,9 %), Italia (5,9 %), Etelä-Korea (5,2 %) ja Kreikka (4,5 %). (IHKIB n.d. b.) Turkin kauppaministeriön vientiosaston valmisvaateraportin mukaan suurin osa vaatetusalan raaka-aine- ja tekstiilitarpeesta tyydytetään kotimaan voimin (Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı 2020, 1).

Turkin merkittävä rooli kansainvälisillä tekstiili- ja valmisvaatemarkkinoilla vaatii vahvaa kilpailukykyä. Maailmanlaajuisessa kilpailutuksessa on otettava huomioon myös kohderyhmän vaatimukset ja toiveet, lakimääräykset, teknologia sekä muut oleelliset tekijät. (Kumaş bilgi 2019.)

4.3 Puuvillan merkitys Turkin tekstiili- ja vaateteollisuudelle

Puuvillalla on todella iso merkitys Turkin teollisuudelle ja taloudelle, kertoo TMMOB:n (Union of Chambers of Turkish Engineers and Architects eli Turkin insinöörien ja arkkitehtien liitto), Adanan maatalousosaston puheenjohtaja Feyzullah Korkut (Karadeniz 2021). Turkin puuvillaneuvosto UPK:n (Ulusal Pamuks Konseyi) pääsihteeri Prof. Dr. Hakkı Ünal Evcim mukaan Turkissa puuvillaa käytetään 30 teollisuusalan raaka-aineena (UPK 2021c). TGSD, eli Turkin vaatevalmistajien ammattijärjestö kertoo, että Turkin valmisvaateteollisuus on suuressa määrin erikoistunut puuvilla tuotteiden valmistukseen (TGSD 2016b, 46–47). Turkin kauppaministeriön vuoden 2019 vaatevientitilastojen mukaan lähes 80 prosenttia Turkissa tehdyistä vaatteista oli valmistettu puuvillasta (Ministry of Trade 2021, 1–2).

Kansainvälisen puuvillaneuvontakomitea ICAC raportoi, että sesonkina 2020–2021 Turkki oli maailman viidenneksi suurin puuvillan käyttäjä ja viejä sekä maailmaan seitsemänneksi suurin puuvillan tuottaja (ICAC 2021). TTTSD:n (Türkiye Tekstil Terbiye Sanayicileri Derneği eli Turkin tekstiilienviimeistelyteollisuusala) yhdistyksen puheenjohtaja Vehbi Canpolat kertoo, että 60 % maailman ilman GMO:ta kasvatetusta puuvillasta ja 10 % luomupuuvillasta viljellään Turkissa. Canpolatin mukaan Turkin on panostettava puuvillan laatuun, ja maan luomupuuvillan tuotantoa pitäisi kasvattaa 6-kertaiseksi. (Karadeniz 2021.)

Suurin osa Turkin puuvillan veljeilystä tapahtuu Kaakkois-Anatolian alueella, eniten Şanlıurfassa ja sen maakunnissa. Myös Aydın, Hatay ja Egeanmeren Balıkesir ja Manisa ovat merkittäviä puuvillan kasvatusmaakuntia. Sen lisäksi puuvillaa kasvatetaan Välimeren alueella Hatayn, Adanan, Kahramanmaraşin ja Mersinin maakunnissa. Marmaran alueella, Bursan ja Çanakkalen maakunnissa sekä Itä-Anatolian alueella Elazığin, Malatyaa ja Iğdırin maakunnissa. Vuoden 2018 tietojen mukaan kuitutuotanto tapahtuu samoilla alueella. (Milliyet 2021.)

Vuonna 2021 60 prosenttia Turkin tekstiiliteollisuuden puuvillatarpeesta tyydytettiin ulkomailta ostetun puuvillan avulla (UPK 2021b). Vuonna 2020 Turkin merkittävimmät puuvillan tuontimaat olivat Yhdysvallat, Brasilia ja Kreikka 34, 21 ja 14 prosentin osuuksilla. (Karadeniz 2021.) ICAC:in (2021) mukaan Turkki ostaa puuvillaa myös Argentiinasta, Egyptistä ja Vietnamista. Turkin puuvillaneuvosto UPK:n (Ulusal Pamuks Konseyi) puheenjohtaja Bertan Balçık kertoo, että Turkin tulevaisuuden tavoitteena on korottaa kotimaisen puuvillan käyttöä 60 prosenttiin. Balçikin mukaan tämän tavoitteen toteuttamiseksi tarvitaan puuvillan viljelijöille suunnattu tukiohjelma. (Karadeniz 2021.) Näin Turkin kauppaministeriö ja Turkin maa- ja metsätalousministeriö järjestävät aloitteita puuvillan sekä luomupuuvillan tuotannon ja kasvatus pinta-alan lisäämiseksi (Karadeniz 2021).

UPK:n vuoden 2021 puuvilla sektorinraportissa käsittelee mm. Turkin puuvillan tuotannon ajankohtaisia ongelmakohtia sekä tarjoaa niihin käytännön ratkaisuu-

keinoja. Alan ongelmat on jaettu neljään kategoriaan: korkeat tuotantokustannukset, tuotos- ja laatuhäviöt, tuen aktivointi ja mainostaminen sekä kestävän kehityksen edistäminen ja tietoisuuden lisääminen. Kestävän kehityksen ja tietoisuuden parantamiseksi UPK ehdottaa seuraavia ratkaisuja: Ensiksi luotaisiin kansallisen maatalouden kestävyys strategia, joka sisältäisi tutkimusta, koulutusta, tilaisuuksien luomista ja tukea. Toiseksi luotaisiin puuvillan kestävyysstandardi, joka vastaisi kansallisia sekä kansainvälisiä standardeja, kuten esimerkiksi GAP (Good Agricultural Practices), BCI (Better Cotton Initiative) sekä GMO Free Turkish Cotton. Luodun standardin velvoittamiseksi olisi järjestettävä tarkastusmekanismi. Niitä viljelijöitä, jotka tuottavat luomupuuvillaa, GMO Free Turkish Cotton- standardin mukaista puuvillaa tai hyvän puuvillakäytännön mukaista IPUD- puuvillaa (İyi Pamuk Uygulamaları), pitäisi tukea eri keinoin, kuten palkkioilla tai heidän sertifiointinsa kuluja kattamisella. (UPUK 2021a.)

ITHIB:in (İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği, eli Istanbulin tekstiili- ja raaka-aineiden vienti yhdistys) puheenjohtaja Ahmet Öksüz kertoo, että tulevaisuudessa puuvillaan tarve Turkissa tulee jatkamaan kasvuaan (Karadeniz 2021).

4.4 IHKIB - Istanbulin valmisvaate viejien järjestö

Vuonna 1978 perustettu IHKIB (İstanbul Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği) on Istanbulin valmisvaate viejien järjestö. Vuonna 2021 IHKIB:lla oli 18 798 jäsentä (IHKIB 2022c). Se edustaa Turkin valmisvaateteollisuutta kotimaassa ja ulkomailla sekä edistää alan kansainvälistä vientiä. Järjestön jäsenten viennin osuus koko maan alan viennistä on 70 %. (IHKIB 2022a.) Järjestön tehtäviin kuuluu myös vaateteollisuuden edustaminen Turkin valtion laitoksissa. Sen lisäksi IHKIB järjestää alan innovatiivisia koulutuksia ja tutkimuksia sekä tukee ja edistää alan yritysten menestymistä kansainvälisillä markkinoilla. Järjestön vastuulla on myös Turkin nuorten vaatesuunnittelijoiden kilpailu KOZA, Istanbulin muoti viikko ja UR-GE projektien järjestäminen. (IHKIB 2022a.) UR-GE (tai URGE) on Turkin valtion myöntämä tuki, jonka tavoitteena on yrityksen kilpailukyvyyn parantaminen kansainvälisillä markkinoilla. Se astui voimaan 23

syyskuuta vuonna 2010, kauppaministeriön päätöksen 2010/8 myötä. Tukea saava yritys voi kattaa sen avulla kuluja, kuten organisaation tarpeen analysointi, koulutukset, konsultointi- ja neuvontapalvelut, työllistyminen ja rekrytointi sekä kansainvälisen markkinoinnin kulut. (Albert Solino Consulting 2022.)

IHKIB tekee yhteistyötä muiden samalla alalla työskentelevien järjestöjen kanssa kansainvälisten markkinoiden asioissa, järjestää yhteisiä webinaareja ja tapahtumia jäsenyrityksille sekä on jäsenten tukena vaatesuunnittelussa, digitaalisessa kehityksessä ja vientituotteiden laboratorio tutkimuksissa. Yhteistyössä ministeriöiden kanssa järjestö tekee tutkimuksia investointien kannustamismekanismeista. Viestiminen Turkin vaatealasta maailmalle on myös yksi järjestön tavoitteista, joka toteutuu IHKIB:in järjestämien fyysisten ja verkko messujen avulla. (IHKIB 2022a.) Lisäksi IHKIB järjestää osallistumisen kansainvälisissä messuilla kuten CPM Moscow, Who's Next, WWD Magic & Magic Show in Las Vegas ja Pure London sekä edustaa Turkin vaateteollisuutta kansainvälisillä muotiviikoilla. Alan markkinaraporttien valmistaminen ja siihen kuuluvat tutkimukset kuuluvat myös järjestön vastuualueeseen. IHKIB on Euroopan vaate- ja tekstiilijärjestö EURATEX:in (The European Apparel and Textile Confederation) ja kansainvälisen vaateliitto IAF:in (International Apparel Federation) jäsen. (IHKIB 2022b.)

IHKIB edistää alan kehitystä yritysten yhteiskuntavastuu asioissa järjestämällä hankkeita ja tekemällä yhteistyötä kansainvälisten toimijoiden kanssa. Osa yhteistyöprojekteista on esitetty liitteissä 1 ja 2. Alan ammattilaisten tietoisuuden kasvattamista varten järjestö tekee oppaita ja organisoii tiedotustilaisuuksia jäsenyrityksille. (IHKIB 2022d.) IHKIB:n yhteistyökumppaneita yritysten yhteiskuntavastuu projektissa ovat mm. taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development), Euroopan vaate ja tekstiili järjestö EURATEX, teollisuustyöntekijöiden maailmanlaajuinen ammattiliittojen kattojärjestö IndustriALL, kansainvälinen työjärjestö ILO (International Labour Organization), eettisen kaupan aloite ETI (Ethical Trading Initiative), reilun työn yhdistys FLA (Fair Labor Association) ja reilun vaatteiden säätiö FWF (Fair Wear Foundation). Järjestö tekee myös yhteistyötä seuraavien

toimijoiden kanssa: työnantajayhdistykset, alan viejäyhdistykset, ammattiliitot, kansalaisjärjestöt, päättäjät, viranomaiset ja alan brändit. (IHKIB n.d. a.)

4.5 TGSD - Turkin vaatevalmistajien ammattijärjestö

TGSD (TÜRKİYE GİYİM SANAYİCİLERİ DERNEĞİ) on Turkin vaatevalmistajien ammattijärjestö, jolle myönnetty yhteisöllisen organisaation status vuonna 2003. Järjestön toiminta on saanut alkuunsa jo vuonna 1976. Sen tavoitteita ovat Turkin vaateteollisuuden aloitteiden johtaminen, Turkin vaateteollisuuden kehitystä edistävän toiminta ympäristön järjestäminen, Turkin vaateteollisuusalan edustaminen ulkomailla sekä kansainvälisen yhteistyön edistäminen.

TGSD on jäsenenä seuraavissa kansainvälisissä järjestöissä: kansainvälinen vaateliitto IAF, kansainvälinen värikomissio Intercolor (International Commission for Color) ja Euroopan vaate- ja tekstiilijärjestö EURATEX. Kotimaassaan järjestö on yksi Turkin ulkomaan taloussuhteiden lautakunta DEİK:in (Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu) perustajista ja edustaa Turkin vaateteollisuusalaa TOBB:ssa (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği), joka on Turkin kamarien ja hyödykeporssien liitto. (TGSD 2022a.)

Järjestö tekee myös tiivistä yhteistyötä tekstiilialan yliopistojen ja ammattiopistojen kanssa järjestämällä yhteisiä koulutuksia, hankkeita ja tutkimuksia. Yksi merkittävistä tapahtumista Turkin vaatetusosalalle on TGSD:n järjestämä The Istanbul Fashion Conference (Istanbulin muoti konferenssi), jossa esiintyy paikallisia ja kansainvälisiä alan asiantuntijoita. Konferenssin tarkoituksena on koota yhteen paikkaan vaatetusalan sidosryhmiä, kuten jälleenmyyjät, ja logistiikkayritysten edustajat, koneteollisuuden edustajat sekä muoti-, design- ja asustealojen yrityksiä. Kävijät osallistuvat myös B2B–kokouksiin; konferenssin toisena päivänä järjestetään noin 1000 B2B–haastatteluja. (TGSD 2022a.)

4.6 UFUK 2030 - Turkin vaateteollisuuden etenemissuunnitelma

UFUK 2030 on TGSD:n asiantuntijoiden ja ekonomistien vuonna 2016 laatima Turkin vaateteollisuuden etenemissuunnitelma. Suunnitelma pohjautuu järjestön

vuosien 2008–2015 tutkimuksiin. Sen tavoitteena on ohjata ja edistää Turkin valmisvaateteollisuusalan kehitystä ja mahdollistaa positiivisia muutoksia.

(TGSD 2022b.)

UFUK 2030:n turkinkielisessä etenemissuunnitelman käsikirjassa kerrotaan tarkemmin Turkin valmisvaateteollisuuteen asettamista tavoitteista tulevaisuudelle vuoteen 2030 saakka: tarjotaan julkiselle sektorille konkreettisia kehittämiskeinoja, joiden avulla se voi edistää vaatetusalan kehitystä sekä avataan globaaleja ja maan sisäisiä trendejä ja arvioidaan niiden vaikutuksia Turkin valmisvaateteollisuudelle. Käsikirjassa esitetään myös tarkemmin UFUK 2010 ja 2015 tutkimuksien avulla saadut tulokset. Näistä vuosien 2008–2015 aikana merkittävää oli Turkin valmisvaate teollisuuden keskittyminen tuotteiden arvon lisäämiseen tuotantomäärän kasvattamisen sijaan. (TGSD 2016b.)

UFUK 2030 -suunnitelmassa esitetään neljä määrällistä ja neljä strategista tavoitetta Turkin valmisvaate teollisuudelle. Ensimmäinen strategisista tavoitteista on Turkin asema kestävän ja innovatiivisen pikamuodin toimittajana. Toinen on omien innovatiivisten, laadukkaiden ja omaperäisen mallistojen vienti. Kolmas on järjestämis- ja mainontapalvelujen käyttöön ottaminen, mikä mahdollistaa asiakkaiden tarpeisiin innovatiivisella tavalla vastaamisen. Viimeisenä tavoitteena on Turkin paikallisten tuotemerkkien määrän lisääminen, vähittäiskaupan edistäminen ja muoti tapahtumien järjestäminen. (TGSD 2016a, 6–7.)

Suunniteltu muutos on valtava, joten tavoitteiden saavuttaminen vaati tekoja sekä julkisella että alan omalla sektorilla. TGSD on laatinut suunnitelman, jossa se esittelee kymmenen ohjelmaa julkiselle sektorille toteutettaviksi. Ohjelmat ovat seuraavat: valmistajien sertifiointi ohjelma, uuden sukupolven investointi tukiohjelma, innovatiivisten tekstiilituotteiden valmistamisen ohjelma, teknologian kehittämisen ohjelma, brändien tukiohjelma, koulutuksen laadun parantamisen ja työllistymismahdollisuuksien parantamisen ohjelma, uudistettu Euroopan markkinaohjelma, testaus- ja laboratorio infrastruktuurien kehitysohjelma, kestävän kehityksen tukiohjelma sekä uuden sukupolven kauppa- ja kumppanuussopimusten osallistumishjelma. Ehdotuksilla on iso merkitys, sillä niiden

toteuttamisesta riippuu tavoitteiden saavuttaminen. (TGSD 2016a, 7.) Ohjelmat on suunnattu muun muassa Turkin valmisvaateteollisuuden yritysten tukemiseen, sosiaalisen asemaan parantamiseen, ISO, BCI, BSCI, SA8000 ja OHSAS 18000 -standardien vaatimusten noudattamiseen, tekstiiliteollisuuden modernisointiin, innovaatioiden kehittämiseen, tutkimuksien tekemiseen, alan koulutuksen modernisointiin ja koulutuksen laadun parantamiseen, opiskelijoiden tukemiseen, työllistymiseen parantamiseen, Turkin kauppasuhteiden Euroopan maiden ja Yhdysvaltojen kanssa kehittämiseen, laboratorio- ja testaussektorin kehittämiseen valtion tuen avulla sekä kestävän kehityksen tukemiseen. (TGSD 2016b, 125–134.)

4.7 COVID-2019 vaikutukset Turkin valmisvaateteollisuuteen

Kansainvälinen tekstiiliteollisuuden liito ITMF (International Textile Manufacturers Federation), omassa huhtikuun 2020 uutiskirjassa kertoo pandemia vaikutuksista Turkin valmisvaate teollisuudelle (TGSD 2020, 7.).

Covid-2019 pandemia aiheutti maailmanlaajuisen brändien myymälöiden sulun, joka vähensi hurjasti yritysten myyntiä. Oman talousasemansa turvaamiseksi, brändit ja jälleenmyyjät ryhtyivät hätätoimenpiteisiin. Toimenpiteillä oli vakava negatiivinen vaikutus Turkin valmisvaate teollisuudelle. Vuoden 2020 keväällä TGSD:n koronavirus tukipalvelu Coronavirus Help Desk sai satoja valituskirjeitä, joissa Turkin toimittajat kertoivat kansainvälisten yhteistyökumppaneiden asettamista vaatimuksista heitä kohtaan. Kirjeiden mukaan suurin osa kansainvälisistä brändeistä ilmoitti, ettei uusia tilauksia toistaiseksi tule, muut vaativat käynnissä olevan tuotannon pysähtymistä. Jotkut brändeistä oli edellyttänyt alennuksia tai peruutuksia valmiina oleville tilauksille. Myös maksuehtojen pidentymistä oli pyydetty niille tuotteille, jotka olivat sillä hetkellä kaupoissa tai matkalla. Nämä seikat asettivat Turkin valmisvaateteollisuuden, jossa työskenteli silloin yli 1,5 miljoona henkilöä, todella vaikeaan taloudelliseen tilanteeseen. Yleiskustannusten lisäksi valmistajalla on vastuu myös varasto-, materiaali- ja henkilöstökustannuksista. Ilman taloudellista vastuunjakoja valmistajat eivät kykene maksamaan palkkoja omille työntekijöilleen. TGSD:n mukaan tällaisessa

kriisitilanteessa korostuu vastuunjaon ja kumppanuussuhteiden merkitykset. Omalta osaltaan Turkin valmistajat ovat valmiit tekemään myönnytyksiä pidentämällä maksuaikoja, sillä he voivat ottaa käytön valtion tarjoaman tuen. TGSD toivoo kansainvälisten brändien tekevän samoin. (TGSD 2020, 7.)

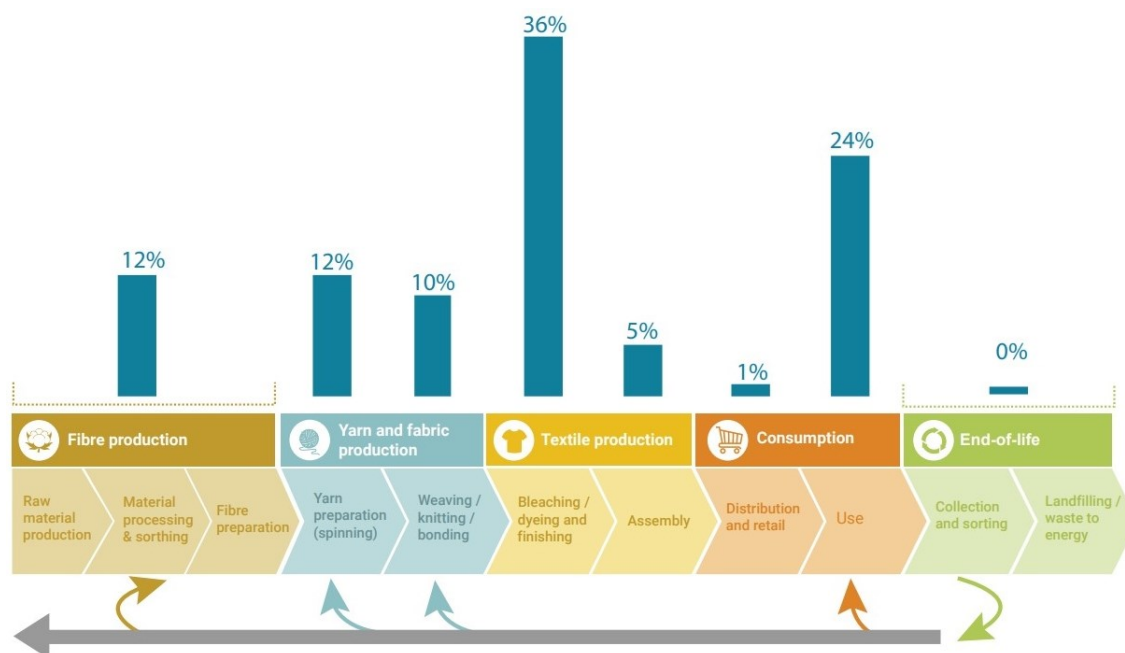
5 Muotialan toiminnan globaalit vaikutukset

Koska kyseessä on maailman kolmanneksi suurin teollisuusala, muotialalla on merkittävä ekologinen, taloudellinen sekä sosiaalinen vaikutus maailmalla. (The World Bank Group 2019.) UNEP:n (YK:n ympäristöohjelma) ja Ellen MacArthur säätiön mukaan se aiheuttaa 10 % maailman vuotuisista hiilidioksidipäästöistä, on vastuussa jopa 20 %:sta jätevesien syntymisestä ja kuluttaa 93 miljardia kuutiometriä vettä vuosittain. Muotiala työllistää 75 miljoona ihmistä ja sillä on vaikuttava rooli talouden kehityksessä. (The World Bank Group 2019.)

Tässä luvussa kerrotaan muotialan globaaleista ympäristö- ja sosiaalisista vaikutuksista yleisellä tasolla.

5.1 Ympäristövaikutukset

YK:n vuoden 2020 ympäristöohjelman tilannekatsauksessa esitetään vaatteen elinkaarensa aikana aiheuttamat globaalit ympäristövaikutukset (Kuva 3). Elinkaaren saastuttavin osa on tekstiilituotannon vaihe, joka pitää sisällään tekstiilin valkaisun, viimeistelyn ja värjäyksen. Toiseksi saastuttavin vaihe liittyy valmiin vaatteen käyttöön eli sen huoltoon, johon on laskettu vaatteiden 30–asteinen pesu, kuivattaminen ja silytys. Kolmantena on kuitutuotanto, johon sisältyy raaka-aineiden tuottaminen, käsittely, lajittelu sekä kuidun valmistus. Kaikista merkittävimmät vedenkulutukset syntyvät vaatteen huoltovaiheessa (35 %) ja raaka-aineen tuotannossa (21 %). Toisaalta raaka-aineen tuotannon jäteveden jalanjälki on melkein kaksi kertaa suurempi kuin huoltovaiheessa syntynyt jäteveden jalanjälki. (United Nations Environment Programme 2020, 20–22, 24.)

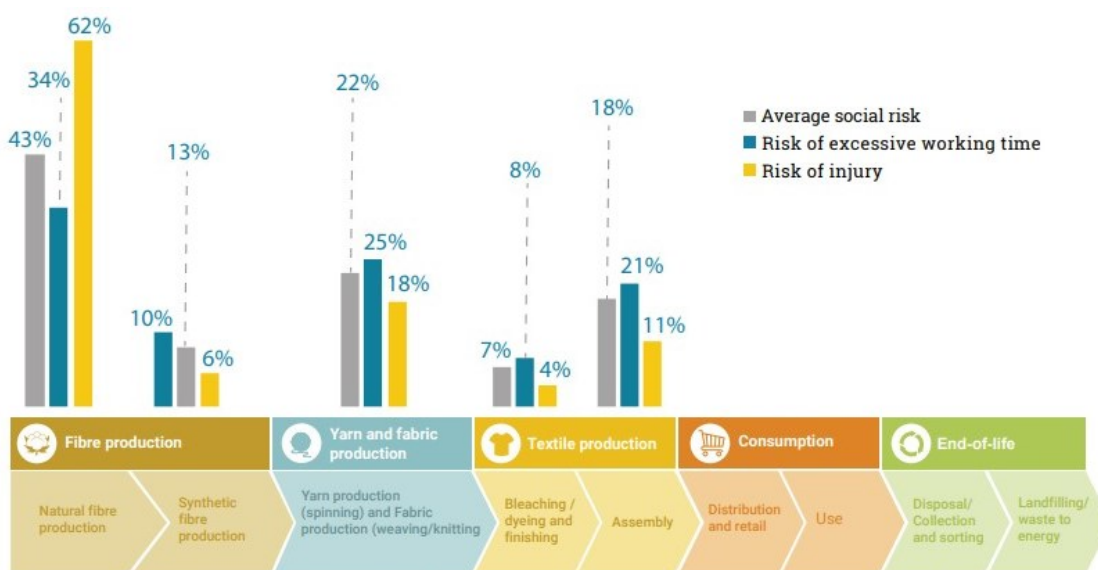

Kuva 3. Ilmastovaikutus vaatteiden elinkaaren eri vaiheissa. Climate impact across the global apparel value chain (United Nations Environment Programme 2020, 22).

5.2 Sosiaaliset ja terveydelliset vaikutukset

Muotialan työterveys- ja työturvallisuusriskit ovat laajat. ILO:n mukaan alan risiketekijöitä ovat kemialliset aineet, ergonomiset ja fyysiset vaarat, työkalut, koneet ja laitteet, sekä rakennus- ja paloturvallisuus (ILO 2021). Esimerkiksi vaateen tuotantoprosessin eri vaiheissa käytetään paljon erilaisia kemikaaleja. Niin valkaisuissa, värjäyksessä, viimeistelyssä, pesussa kuin puuvillan tuotantoprosesseissa käytetyillä kemikaaleilla on kaikista vaarallisin vaikutus ihmisten terveydelle. Haitalliset kemikaalit aiheuttavat ympäristön kuormituksen lisäksi terveysriskejä niiden kanssa työskenteleville työntekijöille. Ne voivat myrkyttävää lähellä asuvien ihmisten juomaveden sekä aiheuttaa terveysongelmia kuluttajille. Myös mikrokuitujen mahdollinen haitallinen vaikutus ihmisten terveydelle huolestuttaa. (United Nations Environment Programme 2020, 29.)

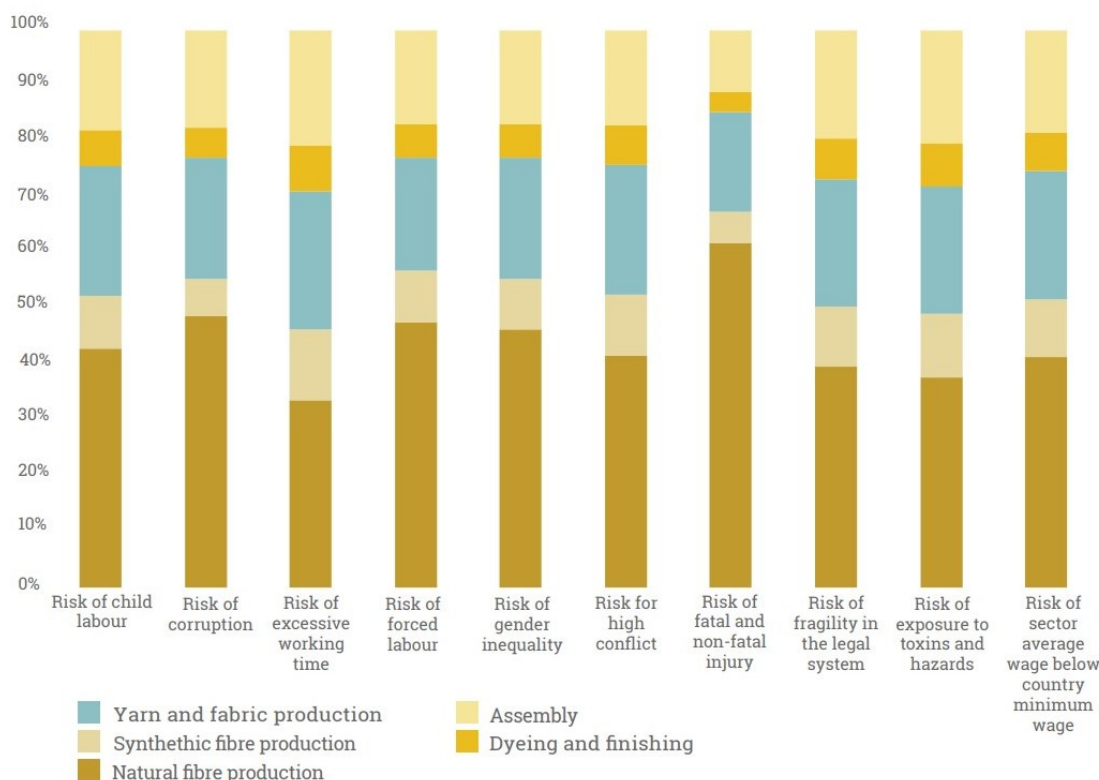
Vaateteollisuudella on olemassa myös sosiaalisia riskejä. ILO:n mukaan niitä ovat muun muassa huonot ja vaaralliset työolosuhteet, matalat palkat, liian pitkät työajat, fyysinen väkivalta sekä orja- ja lapsityö. (United Nations Environment Programme 2020, 30.) Vaikka riskejä syntyy koko valmistusketjussa, 49–57 % yleisistä riskeistä ja 68 % kuolemanriskeistä liittyy kuitu tuotantoon, enimmäkseen puuvillaan. Kuvassa 4 on esitetty riskien jakautuminen valmistusketjun eri vaiheisiin ja keskimääräisen riskin prosenttimäärä. Diagrammin tuloksien laskeemisessa esimerkkinä käytetty edullista vaatetta, joka on valmistettu puuvilla-polyesterisekoitemateriaalista suhteessa 30/70 %. Keskimääräisen riskin laskeemisessa otettu huomioon seuraavat riskit: korruptio, isot konfliktit, pakko- ja lapsityö, oikeusjärjestelmän hauraus, sukupuolten epätasa-arvo, altistuminen myrkyille ja vaaroille sekä maiden keskimääräisen minimipalkan alittavat palkat. (United Nations Environment Programme 2020, 30.)

Kuva 4. Sosiaaliset riskit tekstiilin arvoketjussa. Social risks across the textile value chain (United Nations Environment Programme 2020, 32).

Kuvassa 5 on esitetty tarkemmin kahdeksan sosiaalista ja kaksi taloudellista riskiä sekä niiden osuudet tuotantoketjun eri vaiheissa. Riskit koskevat seuraavia alueita: lapsityö, korruptio, liian pitkät työajat, pakkotyö, epätasa-arvo, isot konfliktit, kuolemaan johtavat ja ei-kuolemaan johtavat vammat, oikeusjärjestelmän

hauraus, alistuminen toksiinille ja vaaroille sekä minimipalkan alle maksetut pal-
kat. Tuotantovaiheet ovat seuraavat: langan ja materiaalin valmistus, luonnon-
kuitujen tuotanto, synteettisten kuitujen tuotanto, kokoonpano, värjäys ja vii-
meistely. (United Nations Environment Programme 2020, 32.)

Kuva 5. Kymmenen sosiaaliriskin mittari vaateteollisuuden tuotantoketjun eri vaiheissa. Contribution of the textile life cycle stages to each of the ten social impact risk indicators identified for the global apparel industry (United Nations Environment Programme 2020, 32).

6 Vastuullisuus vaatealalla

Vastuullisen yrityksen toimintaperiaatteina ovat eettiset arvot ja yhteiskuntavas-
tuu. Yhteiskuntavastuu, joka kattaa sosiaalisen-, taloudellisen- ja ympäristövas-
tuun, pohjautuu kestävän kehitykseen periaateisiin. (Räisänen, Rissanen, Parvi-
ainen & Suonsilta 2021, 247.)

Tässä luvussa kerrotaan tarkemmin kestävästä kehityksestä sekä toimitusketjun läpinäkyvyydestä.

6.1 Kestävä kehitys

Kestävä kehitys, englanniksi Sustainable Development, on mainittu ensimmäisen kerran YK:n kestävä kehityksen toimikunnan raportissa vuonna 1987. Kestävä kehitys kutsutaan kehitystä, joka tyydyttää nykyisen sukupolven tarpeet uhkaamatta tulevien sukupolvien mahdollisuutta tyydyttää heidän tarpeensa. Se on tarkoitettu luomaan tasapainoa luonnon, yhteiskunnan ja talouden välillä. (Prikaztšikova 2020.)

Taloudellinen vastuu yrityksen toiminnasta toteutuu silloin, kun rahalliset kulut, kuten esimerkiksi sosiaalimenot, laskut, palkat ja lainat hoidetaan ajoissa, verot suoritetaan valtiolle viivästyksettä, kun kirjanpito pidetään ajan tasalla ja kaikki suoritukset kulkevat sen kautta eikä hyväksytä korruptiota. Samalla viestiminen omasta liiketoiminnasta, kuten esimerkiksi tilinpäätöksen esittäminen, on yrityksille tärkeä keino osoittaa noudattavansa taloudellista vastuuta. (Suomen Tekstiili & Muoti ry 2016, 27.) Yritystoiminnan kannattavuus on myös tärkeä merkki talousvastuullisesta toiminnasta.

Sosiaalinen vastuu toteutetaan ottamalla huomioon koko toimitusketjun työntekijöiden työterveys, turvallisuus, työsopimusasiat ja työolot sekä estämällä lapsityövoiman käyttö. Ekologinen vastuu eli ympäristövastuu pitää sisällään luonnonvarojen rationaalisen käytön sekä yrityksen toiminnan aiheuttamien ympäristövaikutusten ymmärtämisen. Ympäristöystävällisen tuotteen suunnitteluvaiheessa on otettava huomioon sen ympäristövaikutukset koko elinkaaren aikana. Näin jo suunnitteluvaiheessa voi vaikuttaa tuotteen ekologisuuteen esimerkiksi tekemällä ratkaisuja, joiden avulla voi pidentää tuotteen käyttöikä, ottamalla huomioon materiaalien valinnan ja niiden käytön tehokkuuden, pyrkimällä vähäisempään energian ja haitallisten aineiden käyttöön sekä miettimällä etukäteen myös tuotteen kierrätysmahdollisuuksia. (Räisänen ym. 2021, 247.)

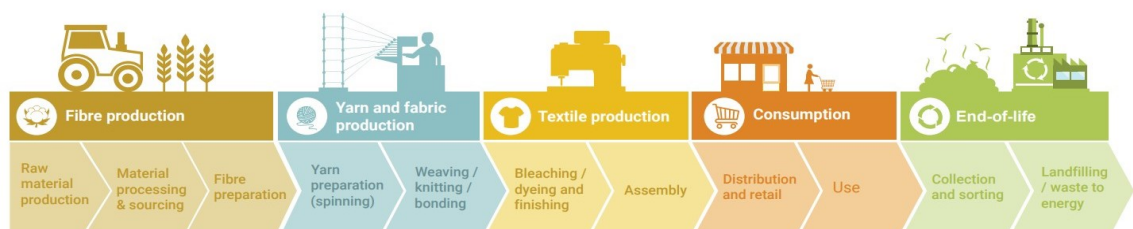
Vastuullinen yritys noudattaa yhteiskuntavastuun periaatteita kaikissa toimintaprosesseissa maasta ja sijainnista riippumatta sekä vaati samojen tapojen noutamista myös omilta yhteistyökumppaneiltaan (Suomen Tekstiili & Muoti ry 2016, 27).

The World Bank Group eli Maailmanpankki korostaa myös kuluttajien roolia muotialan kestävässä kehityksessä ja pyytää heitä toimimaan vastuullisesti (The World Bank Group 2019). Kuluttajien ostotottumukset ja vaatimukset brändejä kohtaan motivoivat muotialan yrityksiä tekemään muutoksia.

6.2 Tuotantoketjun läpinäkyvyys

Omassa vastuullisuuskäsikirjassaan Suomen Tekstiili ja Muoti ry korostaa läpinäkyvyyden merkitystä yrityksen toiminnassa; läpinäkyvyys on yksi keinoista, joilla yritys voi taata toimintansa vastuullisuuden ja lisätä samalla uskottavuuttaan (Suomen Tekstiili & Muoti ry 2016, 27).

Tekstiilien ja vaatteiden tuotantoketju on pitkä ja monivaiheinen prosessi (Suomen Tekstiili & Muoti ry 2019). Kuvassa 6 on esitetty tekstiilien elinkaari, jonka kolme ensimmäistä vaihetta liittyvät valmistukseen. Sama elinkaari koskee myös vaatteita. Tuotantoketjun voi jakaa kolmeen päävaiheeseen: kuidun tuotanto, langan ja materiaalin valmistus ja kokoonpano. Yksityiskohtaisempi se pitää sisällään seuraavat vaiheet: raaka-aineen tuottaminen tai viljely, raaka-aineen käsittely, kuidun valmistus, langan kehäys, materiaalin valmistus, materiaalin valkaisu tai värjäys ja sen esikäsittely sekä kokoonpano eli ompelu.

Kuva 6. Tekstiilien elinkaari. Linear representation of activities along the textile value chain (United Nations Environment Programme 2020,13).

Globaalissa maailmassa aika usein tuotantoketjun prosessin eri vaiheet suoritetaan eri puolilla maailmaa. Esimerkiksi suomalaisen vaatemerkin tuotantoketju voi olla seuraavanlainen: vaateen suunnittelu tehdään Suomessa, Intiassa kasvatettu puuvilla kehrätään langaksi Kiinassa, kankaan kudonta ja värjäys suoritetaan Turkissa ja vaate ommellaan Latviassa. Huolimatta siitä, että vaateen valmistusketju on globaali, vaatteiden valmistusmaa merkitään sen mukaan, missä se on ommeltu. (Suomen Tekstiili & Muoti ry 2019.)

Monivaiheiseen ja globaalin toimitusketjun läpinäkyvyyden seuranta on haasteellista. Läpinäkyvyyden takaamiseksi yrityksen on panostettava pitkäkestoiisiin yhteistyösuhteisiin valmistusprosessin jokaisessa vaiheessa. Näin ollen suomalaiset yritykset panostavat omassa toiminnassaan vastuullisuuteen ja läpinäkyvyyteen. (Suomen Tekstiili & Muoti ry 2019.)

7 Vastuullisuuden varmistus- ja edistämiskeinot

Vastuullisuuden varmistamiseksi on olemassa useita keinoja. Niitä ovat esimerkiksi sertifikaatit, auditointi tarkastukset ja standardit. Toiset niistä, kuten esimerkiksi yritysten sosiaalisten vastuun aloite Amfori BSCI (Business Social Compliance Initiative) tai sosiaalisen vastuun standardi ja sertifiointijärjestelmä SA 8000 suuntautuvat ihmisoikeuksiin. Toiset keskeytyvät ekologisuusperiaatteisiin, kuten kansainvälinen tekstiilien testaus- ja sertifiointijärjestelmä Öko-Tex 100 (nimestä käytetään myös muotoa Oeko-Tex). Jotkut kattavat samalla sekä sosiaalisen että ympäristövastuun, kuten maailmanlaajuinen luomutekstiilistandardi GOTS (Global Organic Textile Standard) tai Oeko-Tex:in Made in Green -standardi. Sosiaalisten vastuun edistämiskeinoja yrityksille tarjoavat mm. ILO ja FWF.

Tässä luvussa kerrotaan tarkemmin Euroopassa suosituimmista vastuullisuuden varmistus- ja edistämiskeinoista. Samalla tutkitaan, mitkä niistä ovat käytössä Turkissa ja minkälaisia omia vastuullisuuden varmistus- ja edistämiskeinoja on maassa käytössä.

7.1 Kansainväliset vastuullisuuden varmistus- ja edistämiskeinot

7.1.1 ILO

ILO (International Labour Organization) on Yhdistyneiden kansakuntien työvoimajärjestö, jonka toiminta on alkanut vuonna 1919. Yhteistyönä 187 jäsenmaan, hallitusten, työntekijöiden ja työnantajien kanssa ILO pyrkii edistämään kaikille työntekijöille ihmisarvoista työtä. Tavoitteen toteuttamiseksi järjestö ja sen yhteistyökumppanit yhdessä toimien kehittävät maiden politiikka, laativat työnormeja ja järjestävät erilaisia ohjelmia. (ILO 2022a.)

ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work on vuonna 1998 hyväksytty ILO:n työelämän peruseriaatteita ja oikeuksia käsittelevä julistus. Periaatteisiin kuuluvat: yhdistymisvapaus, lapsi- ja pakkotyön kieltä sekä syrjintäkielto. Kaikki ILO:n jäsenvaltiot sitoutuvat noutamaan julistuksen periaatteita ja edistämään niiden toteuttamista. Sitä varten järjestöllä on käytössä 3 auttamiskeinoa, jotka ovat maiden vuosikertomukset, globaali raportti ja teknisen yhteistyön hanke. Niiden valtioiden osalta, joissa yksi tai useammat periaatteista eivät vielä toteudu, ILO pyytää valmistamaan vuosikertomusraportin. Raportissa valtio avaa, millä keinoilla se on edistänyt periaatteiden noutamista. Globaali raportti antaa maailmanlaajuisen näkemyksen siitä, mikä on nykytilanne työelämän peruseriaatteiden ja oikeuksien noudattamisessa. Se auttaa myös tuomaan esille ongelmallisia aloja. Tekninen yhteistyöhanke on suunnattu julistuksen periaatteiden toteuttamiseksi käytännössä. Hankkeen avulla selvitetään julistuksen noudattamista edistäviä tarpeita ja vahvistetaan maiden paikallista potentiaalia. (ILO 2022b.)

Sen lisäksi omalla nettisivulla ILO julkaisee kansainväliset työnormit ja niihin liittyvät yleissopimukset ja suositukset, joissa käsitellään mm. seuraavia aiheita: yhdistymisvapaus, lapsityövoima, pakkotyö, tasa-arvo, työsuojelu, palkka, työaika, työturvallisuus ja työterveys, sosiaaliturva sekä äitiyssuoja. Järjestö nostaa esille myös erialojen tämänhetkisiä ongelmia ja kertoo, minkälaisia keinoja työnormit tarjoavat niiden ratkaisemiseksi. (ILO 2022c.) Lokakuussa 2021 ILO on

hyväksynyt luonnoksen ohjeistuksesta, joka on tarkoitettu tekstiili-, vaatetus-, nahka- ja jalkineiteollisuudelle. Ohjeistuksen alkuperäinen nimi on Draft code of practice on safety and health in textiles, clothing, leather and footwear. Se perustuu kansainvälisiin työnormeihin ja antaa käytännönläheisiä ohjeita, joiden avulla voidaan minimoida, ehkäistä, hallita tai poistaa kokonaan suurien alojen työturvallisuus- ja työterveys riskejä. (ILO 2021.)

Turkki on liittynyt ILO:n jäseneksi heinäkuussa 1932 (ILO 2017). Vuoden 2019 vuosikatsomuksessa maa on raportoinut ILO järjestölle julistuksen perusoikeuksien noudattamisesta. Turkin peruslaki (artikkeli 18) kieltää pakkotyön ja myös Turkin rikoslaki (80 ja 117 artikkeli) rankaisee pakkotyöstä. Samoin valtion työlainsäädäntö, perhe-, työ- ja sosiaaliministeriö sekä maahanmuuttohallinto vastustavat pakkotyön käyttöä. Kuitenkin raportin mukaan Turkin valtiolla oli haasteita pakkotyötä koskevan periaatteen noudattamisessa. Syynä siihen on ihmiskauppa, siirtolaisten salakuljetus sekä massamuutto Turkkiin Syyrian kriisin myötä. Lakien lisäksi tilanteen parantamiseksi Turkilla on käytössään vuoden 2016 maaliskuussa annettu Regulation Concerning Combatting Human Trafficking and Protection of Victims -asetus ihmiskaupan torjunnasta ja uhrien suojelusta. Samana vuonna heinäkuussa toiminnan on aloittanut siirtolaisten salakuljetuksen ja ihmiskaupan vastainen osasto. Pakkotyön uhreille on tarjottu tarvittavaa sosiaalista, taloudellista, oikeudellista ja terveydellistä tukea ja avustuksia. Pakkotyön ja ihmiskaupan estämiseksi Turkin hallitus tekee yhteistyötä kansainvälisten toimijoiden, kuten ILO, Euroopan neuvosto ja kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö IOM (International Organization for Migration) kanssa. Sen lisäksi Turkki on allekirjoittanut muiden maiden kanssa sopimuksia ihmiskaupan, estämiseksi, esimerkkinä vuonna 2004 Valkovenäjän kanssa allekirjoitettu muistio Combating Human Trafficking And Illegal Migration. Näiden lisäksi vuonna 2018 on toimintansa aloittanut hanke, jonka tavoitteena on maan pakolaisten oikeussuojan parantaminen. Se on Turkin oikeusministeriön, YK:n kehitysohjelman UNDP:n (United Nations Development Programme) ja YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n (United Nations High Commissioner for Refugees) yhteistyöprojekti. (ILO 2019.)

7.1.2 Fair Wear Foundation (FWF)

Fair Wear Foundation eli FWF on reilujen vaatteiden säätiö. Se on muodostunut edun-valvontaryhmä Clean Clothes Campaignin ja hollantilaisen ammattiliitto FNV:n yhteistyön tuloksena vuonna 1999. FWF:n tavoitteena on vaateollisuuden työolojen parantaminen. Tavoitteen toteuttamiseksi säätiö tekee yhteistyötä valtionhallintojen, kansalaisjärjestöjen, liittojen, tehtaiden ja vaatealan yritysten kanssa. (Fairwear n.d. a.)

FWF:n työnormit pohjautuvat YK:n ihmisoikeusjulistukseen ja ILO:n yleissopimukseen, ja niitä on yhteensä 8: työpaikka on vapaasti valittava, työntekijöillä on yhdistymisvapaus ja oikeus työehtosopimusneuvotteluihin, syrjintä- ja lapsityö ovat kiellettyjä, työntekijöille on maksettava elämiseen riittävä palkka, työtuntimäärä tulee olla kohtuullinen, työolojen on oltava turvalliset ja terveelliset ja työsuhteen on oltava oikeudellisesti sidottu. Säätiöllä on yli 140 brändijäsentä, ja jokainen niistä on velvollinen noudattamaan säätiön asettamia työnormeja. (Fairwear n.d. a, Fairwear n.d. c.)

Säätiön avulla jäsenyritys luo käytännönläheisen ja tarkan suunnitelman työntekijöiden työolojen parantamiseksi. Vastuullisuuden valvomiseksi FWF suorittaa kolmitasoisien tarkistusten, johon kuuluvat brändin tarkistus, jossa tutustutaan liiketoiminta käytäntöihin, tehtaiden työolojen tarkistus sekä työntekijöiden haastattelu. Säätiö myös kannustaa jäsenyrityksiä läpinäkyvyyteen. (Fairwear n.d. a.) FWF myös järjestää tehtailla työnantajille sekä työntekijöille suunnattuja koulutuksia, joissa näillä on mahdollisuus tutustua säätiön työnormeihin. Sen lisäksi säätiöllä on neuvontapuhelinpalvelu teollisuusmaissa. (Fairwear n.d. d.)

Turkissa säätiön toiminta on alkanut vuonna 2002. Nykyään Turkki on yksi FWF:n merkittävimmistä maista. Maassa on yli 170 tehdasta, jotka valmistavat vaatteita yli 45:lle säätiön jäsenyritykselle. Syyrian pakolaiskriisin myötä FWF:n toiminta on Turkissa keskittynyt vaateollisuudessa työskenteleviin syyrialaispakolaisiin. Vuonna 2019 maassa asui yli 3,5 miljoona Syyriasta tullutta pako-

laista. Silloin kriisi aiheutti ihmisoikeusrikkomusten kasvua Turkin vaateteollisuudessa. Ongelman ratkaisemiseksi FWF käynnisti Turkissa kaksi ohjelmaa, joiden toiminta on alkanut vuonna 2016. Ne on suunnattu ihmisoikeuksien suojaamiseen Human Rights Protection Programme ja koulutukseen Workplace Education Programme. Ohjelmien myötä pakolaisilla on mahdollisuus ottaa yhteyttä säätiön arabiankieliseen puheluneuvontaan ja tulla rekisteröityneiksi työntekijöiksi. (Fairwear n.d. b.)

Kuten on mainittu luvussa 4.4, turkkilainen IHKIB-järjestö tekee yhteistyötä FWF:n kanssa (IHKIB n.d. a).

7.1.3 Amfori BSCI

Amfori BSCI (Business Social Compliance Initiative) on maailmanlaajuisesti toimivaa yritysten sosiaalisen vastuun aloite (Amfori 2019b).

Amforin internetsivuston mukaan kesäkuussa 2020 Amforilla oli yli 2 400 jäsentä 46 maasta sisältäen Amfori BSCI:n, Amfori BEPI:n (Improving Environmental Performance), jonka toiminta on suunnattu ympäristönsuojelu asioihin ja Amfori Advocacyn, joka käsittelee yritystoiminnan vastuullisuutta. Vaikutuksen laajentamiseksi Amfori tekee kattavasti yhteistyötä muiden kansainvälisten järjestöjen, maiden hallitusten, alan yritysten, tieteilijöiden ja laitoksien kanssa. (Amfori 2019a.)

Amfori BSCI:n toiminta pohjautuu ILO:n, YK:n ja OECD:n ohjeisiin ja sopimuksiin. Järjestelmän menettelyohjeessa on määritelty yksitoista periaatetta, jotka ovat: oikeudenmukainen korvaus, järjestäytymis- ja neuvotteluoikeus, ympäristönsuojelu, kohtuulliset työajat, nuorten työntekijöiden erityissuojelu, lapsityön kieltäminen, epävakaiden työsuhteiden kieltäminen, syrjintäkieltäminen, pakkotyön kieltäminen, eettinen liiketoiminta, työterveys ja -turvallisuus, sosiaalisen johtamisen järjestelmä, työntekijöiden osallistuminen ja suojeleminen. (Amfori 2017.)

Aloite ei ole auditoija eikä sertifiointijärjestelmä, vaan se tarjoaa yrityksille auditointi menetelmän ja raportoinnin, joiden avulla nämä voivat valvoa Amfori

BSCI:n määrittelemien sosiaalisten normien noudattamista toimitusketjussaan. (Amfori 2019b, Amfori 2019e.) Amfori avaa jäsenyrityksille pääsyn omalle alustalle, josta he voivat selailla auditoituja tehtaita (Amfori 2019b). Jäsenyritykset saavat käyttöön myös uuden Amfori Sustainability Intelligence Dashboard -alustan veloituksetta. Se auttaa parantamaan toimitusketjun läpinäkyvyyttä ympäristönsuojeluasioissa tarjoamalla yrityksille pääsyn Amfori BEPI dataan. (Amfori 2019c.)

Helpottaakseen vuorovaikutusta jäsenyritysten ja järjestön välillä Amfori -järjestöllä on omat verkostot 15:ssa maassa. Niiden avulla jäsenyritykset voivat kommunikoida keskenään ja saada apua ja neuvoja järjestön edustajilta paikallisten näkökulmasta. Se tarjoaa myös mahdollisuuden kommunikoida omalla kielellä. Amforin verkostolla on edustajia seuraavissa maissa: Bangladesh, Tanska, Suomi, Ranska, Saksa ja Itävalta, Kiina, Intia, Latinalainen Amerikka, Alankomaat, Espanja, Ruotsi, Sveitsi, Turkki, Yhdysvallat ja Kanada, Australia ja Uusi-Seelanti. (Amfori 2019d.)

Kansalaisjärjestö Finnwatch, joka tutkii suomalaisen yritystoiminnan globaaleja vaikutuksia, on raportissaan Kaalimaan vartijat tutustunut muun muassa Amfori BSCI:n toimintatapoihin. Raportin mukaan aloitteen heikoimmat kohdat vuonna 2016 olivat seuraavat: BSCI ei vaatinut elämiseen riittävän palkan maksamista eikä ollut kovin aktiivinen työntekijöiden järjestymisvapauden edistämisessä. Tarkastus kriteereissä ei myöskään otettu erikseen huomioon maakohtaisia haasteita. (Finnwatch 2016.)

Selvittäkseni Amfori BSCI:n sertifiointi tilannetta Turkissa, otin yhteyttä Muge Tunaan, joka on Amfori Turkin verkoston edustaja. Sain häneltä kattavan vastauksen sähköpostitse.

Vuonna 2022 Amforilla oli yli 2 600 jäsentä, josta 500 tekee hankintoja Turkista. Turkissa on yli 2500 Amfori BSCI:n tarkistamaa tehdasta, joista suurin osa on vaateteollisuusala. Niistä 500:lla on suoritettu myös Amfori BEPI:n tarkastus.

Rekisteröitymisen jälkeen jäsenyritys voi seurata omien toimittajiensa ja valmistajiensa tarkistus raportteja. Valmistajat ja toimittajat, jotka ovat saaneet auditoinnista arvosanan A tai B, on vapautettu auditoinnista seuraavien kahden vuoden ajaksi. Niiden yhteistyökumppaneiden kohdalla, jotka ovat saaneet arvosanan C, D tai E, seuraava auditointi toteutetaan vuoden sisällä. (Tuna 2022.)

7.1.4 SA 8000

SA 8000 on sosiaalisen vastuun standardi ja sertifiointijärjestelmä, joka kattaa kaikkien alojen toiminnot maailmanlaajuisesti. Sen on perustanut kansainvälinen sosiaalisten vastuun järjestö SAI (Social Accountability International), vuonna 1997. Sertifikaatin voi saada ainoastaan sosiaalisten vastuun akkreditointipalvelun SAAS:in (Social Accountability Accreditation Services) hyväksymältä auditoilijalta. SAAS on SAI:n osasto. (SAI 2022a.)

SAI:n mukaan vuonna 2021 SA 8000 -standardin suojelun alla oli 2 103 596 työntekijää. Sertifioituja yrityksiä on 55 maassa ja 57 eri alalla kaikkiaan 4 760 kpl. (SAI 2022b.)

SA 8000 -standardi pohjautuu ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen, ILO:n yleissopimukseen ja kansanväliseen työlainsäädäntöön. Standardi asettaa vaatimukset seuraavilla alueilla: lapsityövoima, pakkotyö, työterveys- ja turvallisuus, yhdistymisvapaus ja neuvottelu-oikeus, syrjintä, kurinpidolliset menettelyt, työaika, korvaus sekä johtamisjärjestelmä. (SAI 2022a.)

SA 8000 -listauksen mukaan sertifioituja vaate- ja asustetehtaita Turkissa on 5. Listaa päivitetään jatkuvasti. (SAI 2022c.)

Finnwatch:in raportissa, josta on kerrottu aiemmin, käsiteltiin myös SA 8000 -standardin toimintatapoja. BSCI:iin verrattuna SA 8000 ottaa huomioon myös maakohtaiset haasteet, edellyttää elämiseen riittävän palkan maksamista ja edistää aktiivisesti työntekijöiden oikeutta järjestymisvapauteen. (Finnwatch 2016.)

Moilalan mukaan SA8000 -sertifioitujen yritysten pienen määrän syynä on sertifiointien rasittavuus (Moilala 2009a). Standardissa asetetut tiukat periaatteet voivat olla liian vaativia kehitysmaille (Moilala 2009b). Kansainvälisen valuuttarahasto IMF:n vuoden 2019 raportin mukaan Turkki kuuluu kehitysmaiden kategoriaan (Kirjastot 2020).

7.1.5 Sedex

Sedex on eettisen kaupan järjestö, jonka toimintansa on alkanut vuonna 2006. Järjestöllä on yli 60 000 jäsentä 180 maassa. (Sedex 2022a.) Sedex kattaa laajasti eri alojen kaikenkokoiset yritykset ostajista toimittajiin. Vaatetusalalla työkentelevien yritysten osuus on 10,93 %, ja se on järjestön kolmanneksi suurin jäsenryhmä. (Sedex 2022b.)

Järjestön tavoitteena on työolojen parantaminen maailmanlaajuisessa toimitusketjussa. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi Sedex tarjoa jäsenyrityksille verkkoalustan, jonka avulla he voivat hallinnoida ja parantaa työoloja globaalissa toimitusketjussaan. Sen lisäksi jäsenten käytössä on yhteistyöverkosto, käytännönläheisiä työkaluja ja palveluita, jotka on suunnattu kehittämään yritysten vastuullisuutta ja kestävyyttä. (Sedex 2022a.)

Tarkastusta varten Sedex tarjoa Sedex Virtual Assessment -etäauditointijärjestelmän jäsentensä käyttöön. Sen lisäksi järjestöllä on oma auditointi malli SMETA (Sedex Members Ethical Trade Audit). Auditoinnin voi suorittaa ainoastaan järjestön Sedex Affiliate Audit Company -järjestelmässä rekisteröidyt audittoijat, jotka järjestö nimeää AAC:ksi (Affiliate Audit Company). Auditointituloksien perusteella audittoija tarjoaa toimittajayrityksille CAPR-korjaussuunnitelman (Corrective Action Plan), jonka avulla toimittaja voi parantaa työoloja yrityksessään. Auditoitu yritys pystyy jakamaan SMETA:n tulokset useammille yhteistyökumppanille Sedex'in alustalla sekä omalla nettisivullaan, vähentäen siten tarkastusten päällekkäisyyttä. (Sedex 2022c.) SMETA on maailman suosituin auditointimalli. Auditoinnin aikana suoritetaan yrityksen sivuston, prosessien ja dokumentaation tarkistus pohjautuen paikallisten lakien ja ETI:n (Ethical Trading

Initiative) periaatteisiin. Työolojen tarkistuksessa SMETA:n periaatteet pohjautuvat ILO:n sopimukseen. Tarkistusalueisiin kuuluvat: työajat, oikeus työhön, palkka-asiat, työterveys- ja turvallisuus, vuokratyöntekijöiden oikeudet, lepoajat ja työntekijöiden oikeudenmukainen kohtelu. (Sedex 2021.)

Vaikka jäsenyritysten nimet on esitetty Sedex:in nettisivulla, maakohtainen suodatin on käytössä ainoastaan jäseneksi liittämisen jälkeen, ja siksi turkkilaisten Sedex:in jäsenten määrästä ei ole tietoa. Siitä huolimatta turkkilaisten vastuullisten toimittajien kartoituksen aikana tuli esille, että monella vastuullisella yrityksellä on Sedex jäsenyys ja SMETA-raportit ladattuina omilla nettisivuillaan.

7.2 Turkin omat vastuullisuuden varmistus- ja edistämiskeinot

Euroopan Unionin vientimarkkinan merkityksen myötä Turkin vaatetusala on sopeutunut EU:n asettamiin terveys- ja ympäristösäännöksiin. Samalla laatu järjestelmien mukaisesti toimivien ja ympäristömerkeistä kiinnostuneiden yritysten määrä on Turkissa jatkuvassa kasvussa. (Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı 2020, 1.) Kansainvälisten keinojen lisäksi Turkilla on myös omia tapoja edistää ja varmistaa yritystoiminnan vastuullisuuden, joita esitetään tässä luvussa.

7.2.1 ETKO

Vuonna 1996 perustettu ETKO (Ekolojik Tarım Kontrol Organizasyonu) on turkkilainen ekologisen maatalouden valvontajärjestö. Se suorittaa kansainvälisiä auditointi- ja sertifiointi tarkastuksia Turkissa sekä 18 muussa maassa. ETKO-sertifiointi kattaa laajasti erilaista tuotantoa, kuten elintarvikkeet, tekstiili, kosmetiikka, maataloustuotanto, puhdistusaineet. Yrityksellä on omia kansainvälisesti hyväksytyjä luomutekstiilistandardeja. Sen lisäksi järjestö on valtuutettu myöntämään GOTS, OCS (Organic Content Standard), RCS (Recycled Claim Standard), GRS (Global Recycle Standard) ja RAF tekstiilisertifikaatteja, COSMOS Organic -kosmetiikka sertifikaatteja sekä maatalouden luomusertifikaatteja ja itse kehitettyjä luomu- ja vegaanisertifikaatteja. (ETKO 2020a; ETKO 2020b.)

7.2.2 Kestävän kehityksen Akademia - Sürdürülebilirlik Akademisi

Sürdürülebilirlik Akademisi eli suomeksi Kestävän kehityksen Akademia on yhteishyödyllinen kestävän kehityksen foorumi. Se tuo yhteen asiasta kiinnostuneet sidosryhmät: julkisen sektorin, median, yliopistot, yritykset, kansainväliset sekä paikalliset järjestöt ja yhdistykset. (Surdurulebilirlik 2021a; Surdurulebilirlik 2021b.) Foorumin toiminta pohjautuu eettisiin periaateisiin, läpinäkyvyyteen ja puolueettomuuteen. Kestävän kehityksen edistämiseksi se järjestää aiheeseen liittyviä yhteistyöprojekteja, koulutuksia ja kansainvälisiä konferensseja, luo yhteisiä arvoja sekä tarjoaa yhteistyökumppaneille käytännönläheisiä työkaluja. Se kehittää myös sidosryhmien käytössä olevaa Akatemian yhteistyö-, oppimis-, ja viestintäalustaa. (Surdurulebilirlik 2021a.)

Esimerkiksi foorumin yhteistyön tuloksista on Green Check Certificate -sertifiointijärjestelmä, joka on kehitetty kansainvälisen testaus- ja sertifiointilaitoksen Bureau Veritaksen kanssa. Järjestelmän tavoitteena on edistää yritysten kestävän kehityksen periaatteiden saavuttamista. (Surdurulebilirlik 2021d.)

Sürdürülebilirlik Akademisi tekee yhteistyötä myös brittiläisen sertifiointi- ja testauslaitoksen Intertekin kanssa. Yhdessä ne myöntävät Equality for Women at Work Certificate -sertifikaattia, jonka tavoitteena on naisten aseman parantaminen työelämässä. (Surdurulebilirlik 2021c.)

Akatemian avulla sidosryhmät voivat myös laskea ja vähentää hiilijalanjälkeään. Yhteistyössä Egeanmetsä-säätiön kanssa se tarjoaa sidosryhmille mahdollisuuden kompensoida päästöjensä aiheuttamia haittoja. (Surdurulebilirlik 2021e.)

7.2.3 Työntekijöiden oikeudet Turkissa

Työntekijöiden ja työnantajien oikeudet ja velvollisuudet Turkissa määrittää työlaki 4857. Sen lisäksi työsuhteita sääntelevät työterveyslaki, velkalaki, laki ammattiliitoista ja työehtosopimuksista sekä työlain määräys numero 1475, joka käsittelee irtisanomiskorvauksia. (Legalter 2020.)

Työlaki pitää sisällään yhdeksän päälukua, jotka ovat: yleiset säännökset, työ-sopimusten muodot ja irtisanominen, palkka, työn organisointi, työterveys- ja turvallisuus, työntekijöiden haku, työelämän valvonta ja tarkastus, sakot ja niiden säännökset sekä lisäsäännökset (İŞ KANUNU 2003). Laissa käsitellään muun muassa seuraavia aiheita: lapsityö, tasa-arvo, äitiys- sairaus- ja vuosilo-mat, ylityö, työajat ja korvaukset. (Legalter 2020; T.C. Çalışma ve Sosyal Gü-venlik Bakanlığı 2022.) Liitteessä 3 on esitelty joitakin Turkin työlain määräyk-sistä työsuhdetta koskevista pääaiheista. Säännöksiä on kaiken kaikkiaan 122 kappaletta (Legalter 2020).

Työnantajien ja työntekijöiden tukena työsuhde asioissa on T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Turkin tasavallan työ- ja sosiaaliturvaministeriö. Omalla nettisivullaan ministeriö vastaa Turkin työlain säädöksiin liittyviin kysy-myksiin. (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2022.) Nettisivusto iska-nunu.com on infopankki, jossa on koottu yhteen työsuhteita koskevat lait, ase-tukset ja lakimuutokset. Sivustolta löytyvät myös palkan määräytymisperiaat-teet, aiheeseen liittyvät uutiset sekä vastaukset yleisön kysymyksiin. (İşkanunu 2002–2022.)

7.3 Vastuulliset materiaalit

Vastuullisen materiaalien käyttö on yleisin tapa, jolla yritykset voivat osoittaa toi-mintansa vastuullisuuden (Prikaztšikova 2020, 138). Yksinkertaista vastausta siihen, mikä on vastuullisin materiaali, ei ole. Materiaalin valinnassa on otettava huomioon sen ekologiset ja sosiaaliset vaikutukset samoin kuin sen käyttötär-koitus, valmistusprosessi, laatu ja muut olennaiset seikat. (Nurmi 2021.)

Materiaalin vastuullisuuden varmistamiseksi yrityksen apuna on erilaisia stan-dardeja ja sertifikaatteja. Niiden runsaan määrän vuoksi tässä luvussa esitetään vain osa niistä. Kartoituksessa otetaan erityisesti huomioon puuvilla ja kierrätys-polyesteri. Perusteena valinnalle ovat toimeksiantajayrityksen toivomukset ja puuvillan merkitys Turkin vaateteollisuudelle. Valinnan tärkeys korostuu myös sen myötä, että tämänhetkiset suosituimman tekstiilikuidut ovat polyesteri ja

puuvilla (Nurmi 2021). Tällä hetkellä Virtually Oy valmistuttaa vaatteita ulkomailla, joten tässä luvussa ei käsitellä uusia kierrätyskuituja, jotka on kehitetty Suomessa.

7.3.1 Öko- Tex

Öko-Text, joka tunnetaan myös nimellä Oeko-Text, on kansainvälinen ympäristömerkki, jolla on oma tekstiilien testaus- ja sertifiointijärjestelmä. Sen päätavoitteena on varmistaa tekstiilien kemiallinen turvallisuus ihmisten terveydelle. Sen saavuttamiseksi standardille on asetettu tiukat kriteerit. (Prikaztšikova 2020, 153–154.)

Öko-Text:illa merkit jakautuvat vastuualueiden mukaan: Oeko-Text 100 ja Oeko-Text Leather myönnetään tekstiili- ja nahkatuotteille. Merkit takaavat sen, ettei lopputuotteessa ole ihmisen terveydelle haitallisia kemikaaleja. (Oeko-text 2022a.) Oeko-Text Made in green varmistaa turvallisuuden lisäksi myös tuotannon sosiaalisen- ja ympäristövastuullisuuden (Oeko-text 2022b).

Tuotannon ekologisen ja sosiaalisten vastuun varmistamiseksi yrityksille tarjotaan Detox to Zero -analyysi ja STeP- sertifiointijärjestelmä. Eco Passport -sertifiointijärjestelmä puolestaan varmistaa tuotannossa käytettyjen kemikaalien sekä väri- ja apuaineiden ympäristöystävällisyyden. (Oeko-text 2022a.)

Sertifikaatit myöntää Oeko-Textin puolueettomat yhteistyö instituutit, jotka on valtuutettu suorittamaan auditoinnit ja testaukset. (Oeko-text 2022d.) Turkkilainen tekstiilien analysointi- ja valvonta laitos Hohenstein Istanbul kuuluu Öko-Textin kansainväliseen tekstiili- ja nahka ekologian tutkimus- ja testaus seuraan (Oeko-text 2022c).

7.3.2 GOTS

GOTS (Global Organic Textile Standard) on maailman tiukin kansainvälinen luomutekstiili-standardi ja sertifiointijärjestelmä, jossa yhdistyvät ympäristö- ja

sosiaalinen vastuu. (Prikaztšikova 2020, 150.) Sertifiointijärjestelmä kattaa laajasti toimitusketjun prosessien valvonnan kuidun esikäsittelystä valmiin tuotteen kaupankäyntiin (Global Organic Textile Standard 2021b). Vaikka standardin valvonta ei ylety raaka-aineiden kasvatukseen, GOTS tuotteiden raaka-aineet ovat luonnonmukaisesti kasvatettuja ja IFOAM-standardin (International Federation of Organic Agriculture Movements) hyväksymiä (Global Organic Textile Standard 2021c).

Standardin keskeisiä kriteereitä ovat lapsityövoiman kieltö, vaarallisten kemikaalien ja GMO:n käyttökieltö, tiukkojen sosiaalisten normien noudattaminen ja jäteveden puhdistaminen (Global Organic Textile Standard 2022a).

GOTS:illa on kaksi merkkiluokkaa: ”luonnonmukainen” ja ”tehty luonnonmukaisesta materiaalista”. Ensimmäisessä luomukuidun osuus on vähintään 70 % ja jälkimmäisessä vähintään 95 %. Jäljellä oleva kuidun osuudelle on asetettu tiukat vaatimukset, sillä se on oltava sertifioitu luonnonkuitu tai sertifioitu kierrätetty tekokuitu. (Prikaztšikova 2020, 151–152.)

Vuonna 2021 GOTS-sertifikaatin sai 12 338 yritystä 79 eri maasta. Suurin osa sertifikaateista (1 799) myönnettiin turkkilaisille yrityksille. Turkkilaiset valmistajat ja kauppiat ovat kokeneet GOTS-sertifikaatin tehokkaana keinona kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. Se on toiminut heille myös hyvänä markkinoilla erottumisen keinona. (Global Organic Textile Standard 2022b.)

Turkissa GOTS-sertifikaattia on valtuutettu myöntämään 11 järjestön hyväksymää yritystä: CCPB Srl, CERES GmbH, Control Union Certifications b.v., Eco-cert Greenlife, Control Union Gozetim ve Belgelendirme Ltd. Sti., ETKO Ekolojik Tarim Kontrol Organizasyonu Ltd Sti., GCL International Ltd., IDFL Laboratory and Institute Inc., ICEA Istituto per la Certificazione Etica e Ambientale, Intertek Testing Services NA., Inc. ja USB Certification Denetim Gözetim Ve Belgelendirme Hizmetleri Anonim Şirket (Global Organic Textile Standard 2021d).

7.3.3 BCI

Parempi puuvilla eli Better Cotton (BCI) on kansainvälinen puuvilla tuotannon kestävä kehityksen edistämisaikio, jolla on oma sertifiointijärjestelmä (Better Cotton n.d. a). BCI:n toiminnan vaikutus ylittyy 25 maahan ja noin neljäsosa maailman puuvillasta tuotetaan aloitteen periaatteita noudattaen. Aloitteen tavoitteina ovat puuvillanviljelyn kestävyden edistäminen ja työntekijöiden työolojen parantaminen koko toimitusketjussa. Tavoitteiden saavuttamiseksi Better Cotton tekee yhteistyötä alan yritysten, hallintojen ja muiden organisaatioiden kanssa. (Better Cotton n.d. b.)

IPUD (İyi Pamuk Uygulamaları Derneği), jonka toiminta on alkanut vuonna 2013, on Turkissa toimiva hyvien puuvillakäytäntöjen yhdistys (IPUD 2021a). Se on Turkin ainoa laitos, joka on valtuutettu myöntämään kansainvälinen ”parempi puuvilla” eli BCI-sertifikaatti (IPUD 2021a). Yhdistys tukee ja edistää kestävä kehityksen periaatteiden noudattamista Turkin puuvilla tuotannossa. (IPUD 2021a.) IPUD valvoo Better Cotton periaatteiden noudattamista, suorittaa auditoituja, järjestää koulutusta työnantajille ja työntekijöille, kerää dataa sekä myöntää BCI-sertifikaatteja. Vuonna 2021 yhdistys toimi Egeanmeren alueella Manisan, Izmirin ja Aydinin maakunnissa, Kaakkois-Anatolian alueella Şanlıurfallan ja Diyarbakırin maakunnissa sekä Çukurovan ja Kahramanmaraşin maakunnissa. (IPUD n.d., 6.) Tällä hetkellä IPUD:n jäsenenä on 2 856 viljelijää, kuudesta kaupungista (IPUD 2021c). Vuonna 2021 tammi-kesäkuun aikana Turkki oli maailmaan viidenneksi suurin BCI puuvillan tuottaja. Silloin Turkin lanka- ja tekstiilivalmistajat ostivat lähes 60 % Better Cotton-puuvillasta Brasiliasta ja vain 17 % Turkista. (IPUD n.d., 14–16.) IPUD tekee yhteistyötä paikallisten sekä kansainvälisten yhteishyödyllisten järjestöjen kanssa, järjestää erilaisia ekologisia yhteistyöprojekteja Turkin instituuttien kanssa ja vetää puuvillapeltöjen työntekijöiden työoloja parantavia hankkeita. (IPUD n.d., 20–22.)

7.3.4 Global Recycled Standard (GRS)

GRS (Global Recycled Standard) on kansainvälinen kierrätys standardi. Se takaa sosiaalisten ja ekologisten normien noudattamisen valmistusprosessin aikana. Standardi kattaa laajasti tuotteen toimitusketjun eri vaiheet kuidun kierrätyksestä valmiisiin tuotteisiin. (Prikaztšikova 2020, 156–157.)

Sen tavoitteena on kierrätys teknologioiden kehityksen edistäminen, tuotannon ympäristöhaittojen ja sosiaalisten riskien vähentäminen ja kierrätysmateriaalien lopputuotteessa varmistaminen. GRS myönnetään tuotteille, joissa kierrätysmateriaalin prosenttiosuus on vähintään 20. (Textile Exchange 2017, 5–6.)

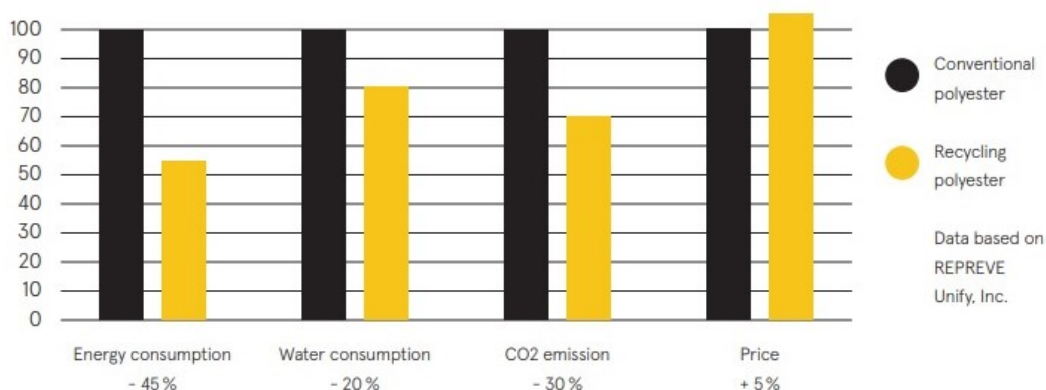
Sertifiointi suoritetaan kolmannen osapuolen avulla (Textile Exchange 2017, 5). Textile Exchange, joka on standardin luoja, valtuuttaa yritykset suorittamaan auditointeja ja myöntämään sertifikaatteja. Turkissa on neljä yritystä, joilla on oikeus myöntää GRS-standardin sertifikaatti: Control Union Gozetim Ve Belgelendirme Ltd. Stl. (CU Turkey), ETKO Ekolojik Tarim Kontrol Organizasyonu Ltd. Sti (ETKO), SGS Supervise Gozetme Etud Kontrol Servisleri AS (SGS Turkey) ja USB Certification Denetim Gozetim ve Belgelendirme Hizmetleri Anonim Sirketi (USB Certification). Oman maan lisäksi he suorittavat auditointeja maailmanlaajuisesti ja ovat valtuutettuja myöntämään myös muita Textile Exchange:n standardien sertifikaatteja. (Textile Exchange 2022.)

7.3.5 Kierrätetty polyesteri

Kierrätyspolyesterin raaka-ainetta voivat olla teollisuuden kangas ja lanka ylijäämät, muovijätteet, kuten kierrätetyt muovipullot, tai polyesteristä valmistetut vanhat vaatteet. Suurin osa markkinoilla olevasta kierrätetystä polyesterista on valmistettu muovipulloista. (Nurmi n.d.)

Työvaatteita valmistava Workfashion-yritys vertaili omassa vastuullisuusraportissaan uuden ja kierrätetyistä PET muovipulloista valmistetun polyesterin eroja. On todettu, että kierrätetystä polyesterista valmistetun tuotteen laatu, väri- ja

pesunkestävyys pysyvät samana. Myös ympäristövaikutuksia on tutkittu. Saatut tulokset on esitetty kuvassa 7, jossa mustalla on merkitty uuden ja keltaisella kierrätetyn polyesterin vaikutukset. Vertailun perusteella todetaan, että muovipulloista valmistetun polyesterin energian ja veden kulutus sekä hiilidioksidipäästöt ovat matalammat. (Fairwear 2020, 22.)

Kuva 7. Uuden ja kierrätetyistä muovipulloista valmistetun polyesterien vertailu. Recycling Pet – Comparison With Conventional Polyester (Fairwear 2020, 22).

Molempien kuitujen heikkona kohtana on mikromuovien irtoaminen pesun aikana. Siitä huolimatta kierrätetty polyesteri on ympäristöystävällisempää uuteen polyesteriin verrattuna. (Nurmi n.d.)

Turkkilainen Korteks on Euroopan suurin integroitu ja innovatiivinen polyesterilangan valmistaja. Vuoden 2021 toukokuussa se avasi uuden tehtaan Bursan kaupunkiin. Laitoksen toiminta on suunnattu kierrätyspolyesterista valmistetun langan tuotantoon. Raaka-aineena, suhteessa yksi yhteen, ovat itse jalostetut PET-muovipullohiutaleet sekä Korteksin oman tuotannon polyesterilankojen ylijäämämateriaali. Itävallassa kehitetty Innovatiivinen Starlinger recycling technology -teknologia tarjoaa mahdollisuuden korkealaatuisen kierrätyslangan valmistukseen. (Innovation In Textiles 2021.)

8 Toimittajien kartoitus

Kartoitus suoritettiin kahdessa vaiheessa: toimittajien etsiminen ja toimittajien vertailu. Tässä luvussa avataan haku- ja vertailuprosesseja, kerrotaan, mistä mahdolliset yhteistyökumppanit on haettu sekä esitetään, millä periaatteilla toimittajia on suodatettu ja vertailtu.

Mahdollisimman laadukkaan tuloksen saavuttamiseksi hakuprosessissa käytettiin hyödyksi teoriaosuutta. Ennen kartoituksen aloittamista perehdyttiin vaatealan vastuullisuuteen yleisellä tasolla. Selvitettiin, minkälaisia vastuullisuudenvarmistuskeinoja on olemassa kansainvälisillä markkinoilla ja mitkä niistä ovat käytössä Turkissa. Tutkittiin, miten eettisyyden ja ekologisuuden periaatteet toteutuvat Turkin vaateteollisuudessa. Lisäksi selvitettiin, minkälainen Turkki on vaate- ja tekstiiliteollisuuden tuotantomaana.

Samalla otettiin huomioon toimeksiantajayrityksen asettamat kriteerit ja niiden pohjalta asetetut haku rajoitukset, jotka on esitetty luvussa 3.3. Niistä tärkein oli tulevan yhteistyökumppanin kestävän kehityksen arvojen noudattaminen.

8.1 Hakuprosessin kuvaus

Toimittajien yhteystiedot on haettu TGSD-järjestön verkkosivuilta ja Askurkiye.com -verkkosivuilta.

TGSD-järjestön, josta on tarkemmin kerrottu luvussa 4.5, julkaisee omalla nettisivullansa yhteistyökumppaneiden yhteystiedot. Suurin osa niistä on tekstiili- ja/tai vaatevalmistajia, mutta lisäksi on asusteiden ja lisätarvikkeiden valmistajia sekä jonkin verran vaatealan brändejä.

Askurkiye -nettisivulla on koottu yhteen eri alojen turkkilaisia yrityksiä, joiden toiminta on suunnattu vientiin. Sivusto tarjoaa kansainvälisille ostajille mahdollisuuden löytää helposti sopivia yhteistyökumppaneita Turkista. (Ask Turkiye

n.d.). Internetsivulle on kirjattu 1 307 vaatetusalalla työskentelevän yrityksen yhteystiedot. Näihin lukeutuu vaate-, asuste-, ja tekstiilivalmistajia sekä jonkin verran lisätarvikkeiden valmistajia.

IHKIB:n jäsenyritysten yhteystiedot eivät ole julkisesti saatavilla. Yhteydenotossa järjestöön selvisi, että tietojen saamiseksi yrityksellä pitäisi olla tiedossa konkreettinen tuoteryhmä, jonka pohjana IHKIB voi luovuttaa yrityslistan. Perusteena siihen on jäsenten runsas määrä, sillä niitä on noin 19 000. Koska hakuaikana toimeksiantajayrityksellä ei ollut tiettyä tuoteryhmätoivomusta, järjestön jäsenyritykset on jätetty pois kartoituksesta.

Hakuvaiheessa suodattimena on käytetty toimeksiantajan asettamia kriteerejä, niistä luotuja hakurajoituksia. Tutkittiin noin 70 yrityksen nettisivuja ja valittiin niistä toimittajia, joissa toteutuvat suuremmissa määrin alla luetellut periaatteet:

- BSCI tai vastaava sertifikaatti.
- Paikallisten raaka-aineiden hyödyntäminen.
- Sertifioidut materiaalit, kuten esimerkiksi Öko-tex, GRS polyesteri, luomu puuvilla.
- Mahdollisimman laaja tuoteryhmä.
- Läpinäkyvä toimitusketju.
- Joustava MOQ.
- Kestävän kehityksen arvot.
- Kokemus kansainvälisestä yhteistyöstä.

Erityisesti huomioon otettiin toimeksiantajayrityksen kaikista tärkein kriteeri eli kestävän kehityksen arvot. Toimeksiantajan pyynnöstä pienet yritykset, joilta puuttuu vastuullisuutta takaavia sertifikaatteja, eivät ole poissuljettuja, koska sertifikaattien puuttumisen syynä voi hyvinkin olla se, että pienillä yrityksillä ei ole varaa niiden hankkimiseen. Siitä huolimatta tarkistettiin, mainitaanko yrityksen omalla internet-sivulla kestävän kehityksen periaatteiden noudattamisesta. Pienten yrityksen arvioimiseksi Virtually Oy:lla on käytössä itse kehitetty auditoimilomake. Lomake on yrityssalaisuus, joten siitä ei ole esitetty liitteenä tässä opinnäytetyössä.

Ensimmäisen vaiheen tuloksena on luotu lista, josta löytyy 18 turkkilaista toimitaja. Esitetyissä yrityksissä suoritetaan vaatteen valmistusprosessin kaikki vaiheet leikkuusta pakkaamiseen. Myös laadun tarkistus tehdään paikan päällä. Monilla on itse suunnitellut mallistot. Osalla internet-sivuista on esitetty kuvia tai videoita omasta tehtaasta. Yrityksille on luotu oma yhteistyöverkosto, jonka kautta he hankkivat tai voivat hankkia materiaalit ja lisätarvikkeet ottaen huomioon asiakkaan toivomukset. Suurin osa toimittajista sijaitsee Istanbulissa. Yhtenä kaikille olivat seuraavat seikat:

- Kertovat omalla sivustolla kestävän kehityksen merkityksistä.
- Ovat auditoituja BSCI / Sedex / muu (paitsi 1).
- Suurin osa jo käyttää sertifioituja materiaaleja.
- Kertovat valmistavansa korkealaatuisia tuotteita.
- Korostavat asiakkaan merkitystä ja lupaavat panostaa yhteistyöhön ja asiakkaan tyytyväisyyteen.
- Toimivat myös kansainvälisillä markkinoilla.
- Ottavat huomioon globaalit muotitrendit ja innovaatiot.
- Referenssit on näkyvissä nettisivuilla

Toimeksiantajan pyynnöstä luetteloa ei esitetään liitteenä tässä opinnäytetyössä.

8.2 Toimittajien vertailu

Kartoituksen toisessa vaiheessa yrityslistalta on valittu toimittajat, joiden kohdalla parhaiten toteutuvat asetetut hakurajoitukset ja -kriteerit. Valinta ei kuitenkaan sulje pois muita listalla olevia yrityksiä, sillä kaikilla niillä on potentiaalia olla sopiva yhteistyökumppani Virtually Oy:lle.

Luotettavuuden saavuttamiseksi yrityksiin on otettu yhteyttä tutkijan Virtually Oy:n sähköpostista, joka oli luotu siihen tarkoitukseen opinnäytetyön ajaksi. Viestissä (Liite 4) kahdeksalle yrityksille on esitetty tarkentavia kysymyksiä. Vaikka tutkijalla on turkin kielen taito, viesti oli luotu englannin kielellä. Perusteena sille oli yrityksen yhteyshenkilön kielitaidon sujuvuuden varmistaminen.

Sen merkitys on suuri, koska Virtually Oy kommunikoi yhteistyökumppaneiden kanssa englanniksi.

Kolmessa viikossa saatiin 2 vastausta, joiden pohjalta on luotu yrityskortit toimeksiantajaa varten. Kortin tarkoituksena oli vertailuprosessin helpottaminen, sen runko on esitetty liitteessä 5. Vertailuvaiheessa otettiin erityisesti huomioon yrityksen kestävä kehitys periaatteiden noudattaminen. Perusteena siihen on kriteerin ensisijaisuus Virtually Oy:lle. Luottamuksellisuuden säilyttämiseksi yritykset on nimetty A:ksi ja B:ksi.

Tehtaalla A on muiden sosiaalisen vastuun sertifikaattien lisäksi tiukempi SA 8000 -sertifikaatti. Standardi SA 8000 edellyttää elämiseen riittävän palkan maksamista ja edistää aktiivisesti työntekijöiden järjestäytymisoikeuksia. Yritys myös tukee työntekijöiden hyvinvointia monin keinoin. Sillä on oma sosiaalisten normien noudattamispolitiikka, joka pohjautuu SA8000: 2014 periaateisiin. Yli 90 % materiaalista on peräisin Turkista. Kankaat valmistetaan tilauksesta ja ympäristöystävällisistä langoista, jotka yritys tilaa itse. A:lla on käytössä myös GRS-sertifioituja materiaaleja. Yhteistyötä tehdään ainoastaan sertifioitujen kumppaneiden kanssa. Yritys toteuttaa ympäristötekoja omalla tehtaallaan kuten esimerkiksi jätteiden kierrätystä, led-valaistuksen käyttöä ja puiden istuttamista tehtaan alueelle. A:n tuotekategoria on varsin laaja.

Tehtaalla B on myös oma sosiaalisten normien noudattamispolitiikka, joka pohjautuu tasa-arvon periaateisiin. Yritys tekee omia sosiaalisen kestävyuden tutkimuksia, joiden avulla pyrkii edistämään maaseudun kehitystä, koulutuksen tasoa ja naisten asemaa työelämässä. Sen lisäksi yhteistyössä kansainvälisen järjestön kanssa B järjestää työssäoppimista syyrialaispakolaisille ja tarjoaa heille työllistymismahdollisuuden omalla tehtaallaan. Kaikki materiaalit ja lisätarvikkeet hankitaan Turkista. Sertifioituja kankaita on mahdollista saada yrityksen verkoston kautta. Silloin tilauksessa otetaan huomioon asiakkaan toivomukset. Osa yrityksen yhteistyökumppaneista on sertifioituja. Ympäristövastuun toteuttamiseksi omassa toiminnassa B kannattaa Euroalaisen Green Deal

2030/2050-ohjelmaa ja pyrkii vähentämään hiilijalanjälkeään. Euroalaisen vihreän kehityksen ohjelman tavoitteena on EU:n ilmastoneutraaliuden saavuttaminen vuoteen 2050 mennessä (Eurooppa-neuvosto n.d.). Vuonna 2022 yritys suunnittelee avaavansa uuden LEED–sertifioidun tehtaan. LEED (Leadership in Energy and Environmental Design) -sertifioitujen rakennusten kestävyys on otettu huomioon suunnittelussa, rakentamisessa ja sen jälkeen ylläpidossa ja käytössä (Blacksmithint international 2020). Yrityksen tuotekategorialaajuus verrattuna A:han on kapeampi.

A:lla ja B:lla on myös paljon yhteistä: molemmilla on laaja kansainvälinen yhteistyöverkosto, jäsenyys turkkilaisissa järjestöissä, korkea tuotantokapasiteetti ja sama läpimenoaika. Yritykset valmistavat sekä omia että asiakkaiden mallistoja. Kummallakin on suoritettu BSCI–tarkastus sekä myönnetty Sedex:n ja on naisten oikeuksia työelämässä edistävä sertifikaatti.

Alustavien tietojen perusteella voi päätellä, että molemmilla yrityksillä on mahdollisuus olla sopiva yhteistyökumppani Virtually Oy:lle tulevaisuudessa.

9 Yhteenveto ja johtopäätökset

Tutkimuksen avulla pyrin vastamaan seuraaviin asettamiini tutkimuskysymyksiin: millä tavoin vaatetusalan yritys voi varmistaa omien tuotteidensa vastuullisuuden toimiessaan globaalisti; minkälainen Turkki on vaatetusalan tuotanto- ja maana; miten kestävä kehitys periaatteet toteutuvat Turkin vaateteollisuudessa sekä onko Turkissa vastuullisesti toimivia vaatetusalan yrityksiä? Tavoitteina oli selvittää Turkin vastuullisen vaatetuotannon mahdollisuuksia ja kartoittaa löytyykö Turkista toimeksiantajayrityksen kriteereihin sopiva yhteistyökumppani.

Tässä luvussa esitän yhteenvedon ja johtopäätökset, joihin tulien saatujen tuloksien perusteella.

Globalisaation vaikutuksen myötä monet suomalaiset vaatetusalan yritykset siirtävät valmistuksensa ulkomaille. Tuotantomaiden joukossa on myös Turkki, joka on Suomen kolmanneksi suurin vaatetuontimaa. Maailmaan laajuinen toiminta tuo mahdollisuuksien lisäksi mukanaan myös paljon haasteita vaatetus-alalla toimiville yrityksille. Niistä yksi on toiminnan vastuullisuuden varmistaminen. Kasvattaakseen lukijoiden tietoisuutta ja omaa asiantuntijuuttani aiheesta avasin tutkimuksessani sitä, mihin periaatteisiin pohjautuu vastuullisen yrityksen toiminta. Näitä periaatteita ovat eettiset arvot ja yhteiskuntavastuu, joka puolestaan pitää sisällään taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun. Korostaakseni aiheen tärkeyttä toin esiin myös muotialan toiminnan maailmanlaajuiset ympäristö-, terveys- ja sosiaaliset vaikutukset ja haasteet. Taloudellisen vastuun tutkimisen jätin tietoisesti pois tutkimuksestani, koska kyseisen aiheen tutkimiseen sopii parhaiten talousalan asiantuntijoille.

Toiminnan vastuullisuuden varmistamiseksi maailmanlaajuisessa toimitusketjussa vaatetusalan yritysten apuna ovat mm. aloitteet, kansainväliset standardit ja sertifiointijärjestelmät sekä yhteishyödylliset yritykset. Niiden tavoitteina on vaatetus-alalla toimivien yritysten sosiaalisten ja/tai ympäristövaikutusten seuraaminen ja parantaminen. Opinnäytetyön aikana tutkin Euroopassa suosittujen vastuullisten toimijoiden työskentelytapoja ja periaatteita. Sellaisia ovat esimerkiksi ILO, BSCI, SA 8000, GOTS, Öko-Tex. Samoin tutkin, miten niiden toiminta toteutuu Turkissa. Positiivisena havaintona oli se, että turkin valtio ja alan järjestöt tekevät aktiivisesti yhteistyötä ILO:n kanssa ja turkkilaiset yritykset hankkivat Euroopassa tunnettuja sertifikaatteja. Syynä siihen mielestäni on Euroopan markkinoiden merkitys Turkille. Asian vahvistaa myös Turkin kauppaministeriö omissa raporteissaan.

Työssäni tutkin vaatetusteollisuuden lisäksi tutkin yleisellä tasolla myös tekstiiliteollisuutta, alojen keskinäisen riippuvuuden takia. Tekstiili- ja vaateteollisuusmaana Turkilla on pitkä kokemus ja vahvaa osaamista, josta kertoo myös Turkin kauppaministeriö. Alan yritysten toiminta on suurelta osin suunnattu vientiin. Tämä kävi ilmi myös vaatetusalan toimittajien kartoituksessa: kaikki yritysten

nettisivut, jolla vierailin, olivat lueteltavissa myös englanniksi, monilla yrityksillä referensseinä oli maailman merkittävimpiä vaatetusalan yrityksiä.

Turkki on maailmaan kuudenneksi suurin valmisvaateviejä ja seitsemänneksi suurin tekstiili- ja raakamateriaalienviejä. Euroopassa maa on kolmanneksi suurin valmisvaateviejä. Merkittävimpiä valmisvaatteiden ostajia ovat EU maat, kuten Saksa, Espanja, Hollanti ja Ranska. Suurimmat tekstiili- ja raakamateriaalien ostajat ovat puolestaan Italia, Saksa, Englanti, Bulgaria ja Yhdysvallat. Tekstiili- ja vaatealan merkittävä asema kansainvälisillä markkinoilla asettaa ne kovaan kilpailuun. Se taas kannustaa Turkin vaate- ja tekstiilialaa jatkuvaan kehitykseen. Pärjääminen globaalissa kilpailutuksessa edellyttää turkkilaisilta yrityksiltä sopeutumista ulkomaalaisten yhteistyökumppaneiden asettamiin vaatimuksiin.

EU:n markkinoiden tärkeyden myötä turkkilaiset tekstiili- ja vaatetusalan yritykset yhä useammin pyrkivät vastaamaan Euroopan asettamiin sosiaalisiin ja ekologisiin standardeihin voidakseen tarjota kilpailukykyisen tuotteen asiakkailleen.

Tekstiili- ja vaatetusaloilla on merkittävä asema myös Turkin bruttokansantuotteen muodostamisessa sekä työllistämisessä. Siksi alojen kehityksen edistäminen on maalle merkityksellinen asia. Muun muassa opetus- ja kauppaministeriö ja toimijat, kuten IHKIB-järjestö ja TGSD-yhdistys toimivat aloilla toimivien yritysten suunnannäyttäjinä ja tukena. Istanbulin valmisvaateviejien järjestö IHKIB tekee tutkimuksia, järjestää koulutuksia, edistää alan kehitystä yritysten yhteiskuntavastuu asioissa, järjestää hankkeita ja tekee yhteistyötä kansainvälisten toimijoiden kanssa. Yleishyödyllinen Turkin vaatevalmistajien ammattijärjestö TGSD edistää Turkin vaatetusalan kestävästä kehityksestä tekemällä tutkimuksia, luomalla etenemissuunnitelmia ja kehittämällä ohjelmia. Valtiotasolla järjestetään erilaisia hankkeita ja myönnetään tukia vaate- ja tekstiilialalla työskenteleville yrityksille. Merkittävää on se, että vastuullisuuden edistämiseksi Turkki tekee aktiivisesti yhteistyötä monien kansainvälisten toimijoiden kanssa. Yhteinen toiminta lisää tehokkuutta tavoitteen saavuttamisessa. Turkin yhteistyökumppaneita yhteiskuntavastuu projekteissa ovat esimerkiksi YK:n työvoimajärjestö

ILO, Euroopan vaate- ja tekstiili järjestö EURATEX sekä eettisen kaupan aloite ETI.

Sosiaalisen vastuun tärkeänä edistämiskeinona toimii Turkin oma lainsäädäntö, joka määrittää työntekijöiden ja työnantajien oikeudet ja velvollisuudet. Työsuhteita säätelevät mm. työlaki, työterveyslaki, velkalaki sekä laki ammattiliitoista ja työehtosopimuksista. Erityisen tärkeää on, että maan työ- ja sosiaaliturvaministeriö sekä infopankki Iskanunu ovat työntekijöiden ja työnantajien tukena työsuhte asioissa.

Tutkimuksessa kiinnitin erityistä huomiota puuvillaan. Perusteena tälle on kuidun keskeinen rooli Turkin vaatetusalailla sekä globaaleilla markkinoilla. Turkki on maailman viidenneksi suurin puuvillan käyttäjä ja viejä sekä maailmaan seitsemänneksi suurin puuvillan tuottaja. Maan valmisvaateteollisuus on suurelta osin erikoistunut puuvilla tuotteiden valmistukseen, ja kuitu on alan käytetyin materiaali. Sitä ostetaan ulkomailta ja kasvatetaan myös kotimaassa. Aiheeseen perehtymisen tärkeys korostuu myös sen myötä, että suurin osa sosiaalisista ja terveysriskeistä liittyy kuidun tuotantoon, joka samalla on toimitusketjun kolmanneksi saastuttavin vaihe. Pohjautuen näihin seikkoihin voidaan päätellä, että kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen Turkin puuvillatuotannossa on erityisen tärkeää. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi maa pyrkii edistämään moniin keinoin. Esimerkiksi Turkin puuvillaneuvosto UPK tutkii sektorin haasteita ja tarjoaa niihin ratkaisukeinoja. Hyvien puuvillakäytäntöjen yhdistys IPUD tukee ja edistää kestävän kehityksen periaatteiden noudattamista. Puuvillantuotannossa Turkki pyrkii vastaamaan myös kansainvälisten yhteistyökumppaneidensa toivomuksiin. Maa oli vuonna 2021 maailman viidenneksi suurin BCI-puuvillan tuottaja. Samana vuonna suurin osa GOTS-sertifikaateista oli myönnetty turkkilaisille yrityksille.

Turkin vaateteollisuudessa on olemassa myös vastuullisuuteen liittyviä haasteita. Sellainen on esimerkiksi Syyrian pakolaiskriisin aiheuttama ihmisoikeusrikkomusten kasvu, joka kosketti myös Turkin vaateteollisuutta. Vaikka tilanne on vakava, positiivisena havaintona on kuitenkin se, että ongelmien olemassaolo

tunnustettiin valtiontasolla ja siihen pyritään löytämään ratkaisuja moniin keinoin. Tilanteen parantamiseksi on puututtu paikallisin ja kansainvälisin voimin. Ihmis-oikeus ongelman ratkaisemiseksi yhteistyössä työskentelevät ILO, IHKIB, FWF sekä Turkin ministeriöt.

Tutkimuksen avulla saatujen tietojen perusteella päättelin, että Turkista voi löytyä sopiva yhteistyökumppani toimeksiantaja yritykselle. Koska maalla on alalta pitkä kokemus ja vahvaa osaamista, sillä on merkittävä asema kansainvälisillä markkinoilla. Tämä kannustaa tekstiili- ja vaatetusaloja jatkuvaan kehitykseen. Vaatetusosalalla työskentelevien yritysten toiminta on suurelta osin suunnattu vientiin. EU:n markkinoiden merkityksen vuoksi turkkilaiset yritykset pyrkivät vastaamaan Euroopan asettamiin sosiaalisiin ja ekologisiin standardeihin voidakseen tarjota kilpailukykyisiä tuotteita asiakkailleen. Alan kestävään kehitykseen panostetaan yksityisillä ja julkisilla sektoreilla. Olemassa olevat ongelmat nostetaan esiin ja niihin pyritään löytämään ratkaisuja. Alan vastuullisuutta edistävä kansainvälinen yhteistyö on laajaa ja jatkuvaa.

Antaakseni lukijalle yleiskatsauksen siitä, mistä yritys voi löytää turkkilaisten vaatetusalan toimittajien yhteystiedot, avasin hakuprosessin etenemistä. Järjestöjä, yhdistyksiä ja nettisivuja, joista voi saada tietoa alan yrityksistä, on Turkissa paljon. Suurimmalla osalla toimittajista on kokemusta kansainvälisestä yhteistyöstä. Internet-sivut ovat informatiivisia ja yleensä luettavissa myös englannin kielellä. Vaikka kaikki yritykset, joihin ehdin tutustumaan, eivät kerro toimintansa vastuullisuudesta, merkittävä osa niistä pyrkii toimimaan vastuullisesti. Yli kolmasosalla kartoitetuista yrityksistä oli yksi tai useampi Euroopassa suosituista sertifikaateista, joista yleisin oli BSCI-tarkastus. Kartoituksen aikana havainnoin, että enimmäkseen yritykset kertovat ympäristöteoistaan, mutta sosiaalinen vastuu jää vähemmälle huomiolle, vaikka yrityksillä onkin sosiaalisen vastuun sertifikaatteja. Hakuprosessin tuloksena sain luotua yrityslistan, josta valitsin toimeksiantajayrityksen kriteereihin parhaiten vastaavat vaatetusalan toimittajat. Vertailin lopuksi kahta yritystä, jotka luottamuksellisuuden säilyttämiseksi nimesin A:ksi ja B:ksi.

Toimittaja A:n vahvat puolet B:hen verrattuna ovat seuraavat: Tiukempi sosiaalisen vastuun sertifikaatti, käytetyt materiaalit ovat vastuullisia ja tilauksesta valmistettuja, yritys työskentelee ainoastaan sertifioitujen yhteistyökumppaneiden kanssa ja sillä on laajempi tuotekategoria. Suurelta osin materiaalit on hankittu Turkista. Tällä hetkellä ainoa este yritys A:n ja toimeksiantajayritykseni yhteistyökumppanuudelle on liian korkea tuotantominimi.

Toimittaja B:n kohdalla taas sosiaalisen vastuun teot ovat laajempia kuin A:lla. Yritys mm. pyrkii edistämään maaseudun kehitystä ja järjestää syyrialaispako-
laisille työssäoppimisen mahdollisuuksia. Kaikki sen käyttämät materiaalit on hankittu Turkista. Tuotantominimin määrä on sopivampi, koska se on noin 4 kertaa matalampi verrattuna A:han. Mutta tuotekategorialaajuus on taas yritys A:ta kapeampi. Yritys B:n heikkoutena on se, että kaikki sen yhteistyökumppanit eivät ole sertifioituja.

Vaikka vertailun perusteella voisi päätellä, että toimittaja A sopii paremmin toimeksiantajayrityksen yhteistyökumppaniksi, sen korkeat tuotantominimit voivat estää jatkuvan yhteistyön mahdollisuuden. Toimittaja B:n kohdalla taas mahdollinen yhteistyö ei ole poissuljettua. Tilauksia tehdessään Virtually Oy voi esimerkiksi pyytää yritystä käyttämään ainoastaan sertifioituja materiaaleja. B:n tuotekategorian kapeus voikin toimia Virtually Oy:n tiettyjen asiakastilauksien kohdalla. Tarkemman käsityksen saamiseksi jatkotoimenpiteenä voisi olla toimittajien A ja B auditointituloksien vertailu.

Opinnäytetyössä esitetyt aiheet antavat hyvän pohjan myös jatkotutkimuksille. Samoin Turkin merkittävä asema kansainvälisillä markkinoilla ja maan merkitys Suomen vaatetusalan yrityksille kannustavat tutkimaan sen toimintatapoja syvemmin. Esimerkiksi Turkin puolueettomaan auditointipalvelun saatavuusmahdollisuuksien selvittäminen voisi olla hyödyllinen ja tärkeä aihe jatkotutkimuksille. Vaikka tämän asian tutkiminen on rajattu tämän opinnäytetyön ulkopuolelle, yrityksen kiinnostus aiheeseen on kuitenkin säilynyt. Muita jatkotutkimuksen aiheita voisi olla esimerkiksi ETKO:n ja muiden sertifiointilaitoksien toimintaan tutustuminen.

10 Luotettavuus ja tuloksien arviointi

Aloittaessani tutkimusta lähestyin aineistoa ennakkoluulottomasti ja ilman ennako-odotuksia tutkimuksen tuloksista. Tutkin aineistoa mahdollisimman monien näkökulmien ja kanavien kautta, koska tavoitteenani oli tuoda sen avulla esille mahdollisimman paljon tärkeitä seikkoja. Opinnäytetyötä tehdessäni olen käyttänyt lähteinäni vain luotettavia ja laadukkaita aineistoja. Aina, kun se on ollut mahdollista, olen lukenut tiedot alkuperäislähteistä. Olen käyttänyt hyväksi myös kielitaitoani: tutkin paljon myös turkinkielisiä, englanninkielisiä ja venäjänkielisiä lähteitä. Se antoi minulle mahdollisuuden tutkia aineistoa laajemmin ja tuoda esiin myös paikallisten eli turkkilaisten näkökulmia.

Tutkimuksen avulla vastasin asettamiini kysymyksiin huolellisesti: toin esille tärkeitä ja luotettavia seikkoja sekä saavutin tutkimuksen tavoitteet.

Tutkimuksen aikana olen syventänyt omaa asiantuntijuuttani vaatetusalan vastuullisuusasioissa, ja samalla on kasvanut valitsemani aiheen merkitys. Tietämällä enemmän pystymme vaikuttamaan asioihin ja tekemään oikeita päätöksiä. Itselleni vahvimmin korostui vaatetusalalla työskentelevien yritysten sosiaalisen ja ympäristövastuun tärkeys. Ymmärsin myös yhteistyökumppanin merkityksen yrityksen pyrkimyksessä toimia vastuullisesti. Tutkiessani Turkkiä tekstiili- ja vaatetusalan teollisuusmaana opin paljon maan tekstiili- ja vaatetusalan tilanteesta ja ymmärsin alojen merkityksen maailmalle ja Turkille.

Uskon, että tutkimukseni voi kasvattaa myös lukijan tietoisuutta vaatetusalan vastuullisuusasioissa. Työ on hyödyllinen vaatetusalan opiskelijoille, joita kiinnostaa vaatetusalan vastuullisuus, Turkki tuotantomaana tai yritysten haku- ja vertailuprosessi. Työ on merkittävä niin toimeksiantajayritykselle kun muille vaatetusalan yrityksille, jotka haluavat tietää enemmän Turkin vastuullisten tuotteiden valmistusmahdollisuuksista. Työn tuloksena toimeksiantajayritystä varten on luotu lista, jossa on esitetty 18 vastuullista toimittajaa Turkista. Sen lisäksi vertailun perusteella on Virtually Oy:lle löydetty Turkista kaksi parhaiten kriteereihin sopivaa mahdollista yhteistyökumppania.

Vaikka vaatetusalan vastuullisuutta tutkitaan yhä useammin, tutkimusta Turkin vastuullisen vaatetuotannon mahdollisuuksista ei ollut tehty aikaisemmin. Se auttaa tutkimusta erottumaan muiden töiden joukosta. Myös kielitaitoni ansiosta laajasti tutkittu aineisto tukee työn ainutlaatuisuutta.

Lähteet

Albert Solino Consulting 2022. UR-GE Danişmanliđi. <<https://www.albertsolino.com/urge-danismanligi/>> (Luettu 10.2.2022)

Amfori 2017. BSCI Code of Conduct1. <<https://www.amfori.org/sites/default/files/amfori-2020-03-05-amfori-BSCI-code-of-conduct.pdf>> (Luettu 3.2.2022)

Amfori 2019a. Strategic Partners. <<https://www.amfori.org/content/our-partners>> (Luettu 3.2.2022)

Amfori 2019b. Amfori BSCI. <<https://www.amfori.org/content/amfori-bsci>> (Luettu 3.2.2022)

Amfori 2019c. Sustainability Intelligence Dashboard. <<https://www.amfori.org/sustainability-intelligence>> (Luettu 3.2.2022)

Amfori 2019d. Local Networks. <<https://www.amfori.org/content/local-networks>> (Luettu 9.2.2022)

Amfori 2019e. Is BSCI a certificate, a label or a standard? <<https://www.amfori.org/content/bsci-certificate-label-or-standard>> (Luettu 14.3.2022)

Anttila, Pirkko n.d. a. Metodix. Tutkimuksen viitekehys. Tutkimisen taito ja tiedon hankinta. <<https://metodix.fi/2014/05/17/anttila-pirkko-tutkimisen-taito-ja-tiedon-hankinta/#6.1.1%20Tutkimuksen%20viitekehys>> (Luettu 25.2.2022)

Anttila, Pirkko n.d. b. Metodix. Case-tutkimus metodisena lähestymistapana. <<https://metodix.fi/2014/05/19/aaltio-marjosola-casetutkimus/>> (Luettu 25.2.2022)

Ask Turkiye n.d. About Us. <<https://www.askturkiye.com/en/about>> (Luettu 16.2.2022)

Better Cotton n.d. a. Who We Are. <<https://bettercotton.org/who-we-are/>> (Luettu 9.3.2022)

Better Cotton n.d. b. What We Do. <<https://bettercotton.org/ru/what-we-do/>> (Luettu 19.3.2022)

Blacksmithint international 2020. How Sustainable is Your Factory? 30.1.2020. <<https://blacksmithint.com/how-sustainable-is-your-factory/>> (Luettu 24.3.2022)

Eskola, Jari, Suoranta, Juha 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 5 pnos. Jyväskylä: Gummerus

ETKO 2020a. About Us. <<http://www.etko.com.tr/en/about-us>> (Luettu 16.3.2022)

ETKO 2020b. Home page. <<http://www.etko.com.tr/en/>> (Luettu 16.3.2022)

Eurooppa-neuvosto n.d. Euroopan vihreän kehityksen ohjelma. <<https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/green-deal/>> (Luettu 24.3.2022)

Fairwear 2020. Workfashion SUSTAINABILITY REPORT 2020. <<https://api.fairwear.org/wp-content/uploads/2021/08/Workfashion-Social-Report.pdf>> (Luettu 19.3.2022)

Fairwear n.d. a. Who we are. <<https://www.fairwear.org/about-us/get-to-know-fair-wear>> (Luettu 14.3.2022)

Fairwear n.d. b. Turkey. The refugee crisis presents complicated challenges for Turkey's growing garment industry. <<https://www.fairwear.org/programmes/countries/turkey>> (Luettu 14.3.2022)

Fairwear n.d. c. Code of Labour Practices. <<https://www.fairwear.org/about-us/labour-standards>> (Luettu 14.3.2022)

Fairwear n.d. d. How we work. <<https://www.fairwear.org/about-us/how-we-work>> (Luettu 14.3.2022)

Finnwatch 2016. Kaalimaan vartijat. Näkökulmia työelämän oikeuksia tarkastelevien sertifiointi- ja auditointijärjestelmien laatuun. Helmikuu 2016. <https://finnwatch.org/images/pdf/KaalimaanVartijat_web.pdf> (Luettu 14.3.2022)

Global Organic Textile Standard 2021a. THE STANDARD. <<https://global-standard.org/the-standard>> (Luettu 16.3.2022)

Global Organic Textile Standard 2021b. WHO NEEDS TO BE CERTIFIED. <<https://global-standard.org/certification-and-labelling/who-needs-to-be-certified>> (Luettu 16.3.2022)

Global Organic Textile Standard 2021c. ALL PROCESSING STAGES. <<https://global-standard.org/the-standard/gots-key-features/all-processing-stages>> (Luettu 16.3.2022)

Global Organic Textile Standard 2021d. APPROVED CERTIFICATION BODIES. <<https://global-standard.org/certification-and-labelling/certification/approved-certification-bodies#sort=name&sortdir=asc&attr.ct39.value=tr&page=1>> (Luettu 16.3.2022)

Global Organic Textile Standard 2022a. GOTS PRESS RELEASE +++ GOTS MARKS 20TH ANNIVERSARY WITH ALL-TIME HIGH IN CERTIFIED FACILITIES. 23.2.2022 <<https://global-standard.org/news/gots-press-release-gots-marks-20>> (Luettu 16.3.2022)

Global Organic Textile Standard 2022b. Basın Açıklaması. <https://global-standard.org/images/stories/pressreleases/Annual_Press_Release_2021/GOTS_Press_Release_Turkey1.pdf> (Luettu 16.3.2022)

Günther, Kirsi, Hasanen, Kirsi & Juhila, Kirsi n.d. Johdanto: Analyysi ja tulkinta. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. <<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavanvalinta-ja-yleiset-analyysitavat/analyysi-ja-tulkinta/>> (Luettu 25.2.2022)

Günther, Kirsi & Hasanen, Kirsi n.d. Tutkimuksen suunnittelu. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto <<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-prosessi/tutkimuksen-suunnittelu/>> (Luettu 25.2.2022)

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2003. Tutki ja kirjoita. 6.–9. painos. Helsinki: Tammi.

ICAC 2017. Cotton report 2017. <https://www.wto.org/english/news_e/news17_e/trade-cdac_17nov17_e.pdf> (Luettu 7.2.2022)

ICAC 2021. Cotton Review of the World Situation Vol. 75 Num. 1. Syyskuu 2021. <https://www.icac.org/Content/PublicationsPdf%20Files/1de63021_6358_463d_8826_a59d045cc9f5/Cotton-Review3-2021.pdf.pdf> (Luettu 3.3.2022)

IHKIB 2017. İhkib Corporate Social Responsibility (Csr) Committee Annual Report. <<https://www.ihkib.org.tr/fp-icerik/ia/d/2018/04/27/kss-faaliyet-raporu-2017-ingilizce-201804271433370380-7E891.pdf>> (Luettu 11.2.2022)

IHKIB 2019. General Outlook to Turkey's Apparel Export. January-December 2019. <<https://www.ihkib.org.tr/fp-icerik/ia/d/2020/04/08/general-outlook-to-turkey-s-apparel-export-2019-202004081540200067-6E28A.pdf>> (Luettu 14.2.2022)

IHKIB 2020. Turkey's Export Markets General, Apparel and Textile 2019 – 2020 January-March. <<https://www.ihkib.org.tr/fp-icerik/ia/d/2020/06/03/turkey-leading-exporters-market-2020-jan-mar-202006031740570570-BB81F.pdf>> (Luettu 14.2.2022)

IHKIB 2022a. About Us. Who Is İHKİB? <<https://www.ihkib.org.tr/en/about-us/about-us/k-301>> (Luettu 10.2.2022)

IHKIB 2022b. Activity Areas. <<https://www.ihkib.org.tr/en/about-us/activity-areas/k-304>> (Luettu 10.2.2022)

IHKIB 2022c. Home page. <<https://www.ihkib.org.tr/en>> (Luettu 10.2.2022)

IHKIB 2022d. Corporate Social Responsibility Projects. <<https://www.ihkib.org.tr/en/activities/national---international-projects/corporate-social-responsibility-projects/k-418>> (Luettu 10.2.2022)

IHKIB n.d. a. Corporate Social Responsibility Projects. <<https://www.ihkib.org.tr/fp-icerik/ia/d/2020/12/02/csr-projects-en-ihkib-202012021831140943-A0BC6.pdf>> (Luettu 10.2.2022)

IHKIB n.d. b. Turkey's Leading Supplier. General, Apparel And Textile 2019 – 2020 January – March. <<https://www.ihkib.org.tr/fp-icerik/ia/d/2020/06/03/turkey-leading-supplier-2020-jan-mar-202006031740570400-3763F.pdf>> (Luettu 14.2.2022)

ILO 2017. Supervising the application of International Labour Standards for Turkey. <https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEX-PUB:11110:0::NO::P11110_COUNTRY_ID,P11110_CONTEXT:102893,SC> (Luettu 24.2.2022)

ILO 2019. Country Baseline Under The ILO Declaration Annual Review. Turkey (2019). <https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---declaration/documents/publication/wcms_752660.pdf> (Luettu 24.2.2022)

ILO 2021. Occupational safety and health. ILO adopts code of practice on safety and health in textiles, clothing, leather and footwear industries.

<https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_822368/lang--en/index.htm> (Luettu 1.3.2022)

ILO 2022a. About the ILO. <<https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/lang--en/index.htm>> (Luettu 23.2.2022)

ILO 2022b. ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work. <<https://www.ilo.org/declaration/lang--en/index.htm>> (Luettu 23.2.2022)

ILO 2022c. Subjects covered by International Labour Standards. <<https://www.ilo.org/global/standards/subjects-covered-by-international-labour-standards/lang--en/index.htm>> (Luettu 23.2.2022)

Innovation In Textiles 2021. Korteks breaks new ground for Turkey. 15.9.2021. <<https://www.innovationintextiles.com/korteks-breaks-new-ground-for-turkey/>> (Luettu 19.3.2022)

IPUD n.d. IPUD Faaliyet Raporu 2018 - 2019 - 2020. <https://iyipamuk.org.tr/panel_pics/files/2018-2020%20Faaliyet%20Raporu-final.pdf> (Luettu 9.3.2022)

IPUD 2021a. Hakkımızda. <<https://iyipamuk.org.tr/Home/Detail/7396/hakkimizda>> (Luettu 9.3.2022)

IPUD 2021b. Sikça Sorulan Sorular. <<https://iyipamuk.org.tr/Home/Detail/7496/sss>> (Luettu 9.3.2022)

IPUD 2021c. Anasayfa. <<https://iyipamuk.org.tr/>> (Luettu 9.3.2022)

İŞ KANUNU 2003. 4857 sayılı Kanunun ilk hali. 10.6.2003. <<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4857-20030522.pdf> > (Luettu 16.3.2022)

Işkanunu 2002–2022. Home page. <<http://iskanunu.com/>> (Luettu 16.3.2022)

Juhila, Kirsi n.d. Laadullinen tutkimus ja teoria. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.

<<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullinen-tutkimus-ja-teoria/>> (Luettu 25.2.2022)

Karadeniz, Yener 2021. Pamuk ithalatı rekora koşuyor. Dünya. 30.09.2021.

<<https://www.dunya.com/ekonomi/pamuk-ithalati-rekora-kosuyor-haberi-635182>> (Luettu 4.3.2022)

Kielitoimiston sanakirja 2022. Valmis vaate. <<https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/valmisvaate?source=suggestion&searchMode=all>> (Luettu 21.2.2022)

Kirjastot 2020. Mitkä Euroopan maat katsotaan nykyään kehitysmaiksi?

4.8.2020. <https://www.kirjastot.fi/kysy/mitka-euroopan-maat-katsotaan-nykyaan?language_content_entity=fi> (Luettu 14.3.2022)

KOPPA 2015. Avoimen yliopiston Koppa. Jyväskylän yliopisto. Tapaustutkimus. 23.4.2015. <<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/tapaustutkimus>> (Luettu 24.2.2022)

Kumaş bilgi 2019. Hazır Giyim Gelişimi Ve Türkiye’de Hazır Giyim. Tammikuu 2019. <<https://www.kumasbilgi.com/2019/01/hazr-giyim-gelisimi-ve-turkiyede-hazr.html>> (Luettu 10.3.2022)

Legalter 2020. Türkiye’de İş Hukuku ve Kanunu. <<https://www.legalter.net/avukatlik-hizmetleri/labour-law-is-hukuku/>> (Luettu 16.3.2022)

Milliyet 2021. Türkiye Pamuk Üretim Haritası: Pamuk Nerelerde Yetiştir? İl İl En Çok Pamuk Yetiştirilen Bölgeler. 4.3.2021 <<https://www.milliyet.com.tr/egitim/haritalar/turkiye-pamuk-uretim-haritasi-pamuk-nerelerde-yetisir-il-il-en-cok-pamuk-yetistirilen-bolgeler-6308330>> (Luettu 9.3.2022)

Ministry of Trade n.d. Republic of Türkiye Textile and Raw Materials. <<https://www.trade.gov.tr/data/5b8fd6d913b8761f041feee0/Textile%20and%20Raw%20Materials.pdf>> (Luettu 14.2.2022)

Ministry of Trade 2021. Republic of Türkiye Ministry of Trade. Clothing Industry. <<https://www.trade.gov.tr/data/5b8fd6d913b8761f041feee0/Clothing.pdf>> (Luettu 14.2.2022)

Moilala, Outi 2009a. Tehtaiden tarkastukset. Eetti 23.11.2009. <<https://eetti.fi/2009/11/23/blog-tehtaiden-tarkastukset/>> (Luettu 14.3.2022)

Moilala, Outi 2009b. BSCI – yritysjohtoinen vastuualoite. Eetti 16.11.2009. <<https://eetti.fi/2009/11/16/blog-bsci-yritysjohtoinen-vastuualoite/>> (Luettu 14.3.2022)

Nurmi, Anniina 2021. Materiaaliopas. <<https://www.anniinanurmi.fi/materiaaliopas/>> (Luettu 19.3.2022)

Nurmi, Anniina n.d. Kierrätetty polyesteri. <<https://www.anniinanurmi.fi/materiaaliopas/kierratetty-polyesteri/>> (Luettu 19.3.2022)

Oeko-tex 2022a. Make decisions which protect our planet. <<https://www.oeko-tex.com/en/our-standards>> (Luettu 19.3.2022)

Oeko-tex 2022b. MADE IN GREEN overview. <<https://www.oeko-tex.com/en/our-standards/made-in-green-by-oeko-tex>> (Luettu 19.3.2022)

Oeko-tex 2022c. Locations of OEKO-TEX®. <https://www.oeko-tex.com/en/about-us/oeko-tex-worldwide?tx_avsite_locationoverview%5Bcontroller%5D=Location&tx_avsite_locationoverview%5Bcountry%5D=212&cHash=fd4bfe80e4607a0d84f0d661c9af51bd#141__locations__scrollanchor> (Luettu 19.3.2022)

Oeko-tex 2022d. OEKO-TEX® standards at a glance. <<https://www.oeko-tex.com/en/apply-here>> (Luettu 19.3.2022)

OHCHR n.d. The Un Guiding Principles on Business and Human Rights an Introduction. <https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Business/Intro_Guiding_PrinciplesBusinessHR.pdf> (Luettu 21.2.2022)

Prikaztšikova, Anastasija 2020. Гардероб наизнанку: как индустрия моды уничтожает планету и для чего нужно вывернуть свой шкаф. Garderob naiznanku: kak industrija mody unitštožajet planetu i dlja tšego nužno vyvernūt svoi škaf. Vaatekaappi nurinpäin: miten muotiteollisuus tuhoa maailmaa ja miksi täytyy kääntää kaappisi nurinpäin. Moskva: Eksmo, Bombora.

Räisänen, Riikka, Rissanen, Marja, Parviainen Erja, Suonsilta, Helena, Koskellin, Kirsti (toim.) 2021. Tekstiilien materiaalit. Panos1.-2. Helsinki: Oy Finn Lectura, Kustannusosakeyhtiö Otava.

SAI 2022a. About SA8000. <<https://sa-intl.org/programs/sa8000/>> (Luettu 4.2.2022)

SAI 2022b. SA8000 Certified Organizations. <<https://sa-intl.org/resources/sa8000-certified-organizations/>> (Luettu 4.2.2022)

SAI 2022c. Public Certification List (Exel). <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fsa-intl.org%2Fwp-content%2Fuploads%2F2022%2F01%2FQ3_2021_SAAS_SA8000_Public_List_v2.7.xlsx&wdOrigin=BROWSELINK> (Luettu 4.2.2022)

Sedex 2021. SMETA. (Sedex Members Ethical Trade Audit) <<https://www.sedex.com/wp-content/uploads/2021/01/SMETA-flyer-1-1.pdf>> (Luettu 15.3.2022)

Sedex 2022a. About us. <<https://www.sedex.com/about-us/>> (Luettu 15.3.2022)

Sedex 2022b. Our Members. <<https://www.sedex.com/about-us/our-members/>> (Luettu 15.3.2022)

Sedex 2022c. SMETA Audit. <<https://www.sedex.com/our-services/smeta-audit/>> (Luettu 15.3.2022)

Suomen Tekstiili & Muoti ry n.d. Tekstiilin ja muodin tavaravienti ja -tuonti 2006–2020. <<https://www.stjm.fi/julkaisut-ja-tilastot/tilastot/vienti-ja-tuonti/>> (Luettu 21.2.2022)

Suomen Tekstiili & Muoti ry 2016. Vastuullisuuskäsikirja. <https://stjm.s3.eu-west-1.amazonaws.com/test/stjm_vastuullisuuskasikirja.pdf> (Luettu 1.3.2022)

Suomen Tekstiili & Muoti ry 2019. Tekstiili- ja muotiala tänään, osa 1: Vaateen pitkä matka puuvillapelloilta kuluttajalle. <<https://www.stjm.fi/uutiset/tekstiili-ja-muotiala-tanaan-osa-1-vaateen-pitka-matka-puuvillapelloilta-kuluttajalle/>> (Luettu 28.2.2022)

Surdurulebilirlik 2021a. About Us. <<https://surdurulebilirlik.com.tr/en/about-us/>> (Luettu 22.3.2022)

Surdurulebilirlik 2021b. Our Stakeholders. <<https://surdurulebilirlik.com.tr/en/stakeholders/>> (Luettu 22.3.2022)

Surdurulebilirlik 2021c. Equality for Women at Work Certificate. <<https://surdurulebilirlik.com.tr/en/motivasyon/equality-for-women-at-work-certificate/>> (Luettu 22.3.2022)

Surdurulebilirlik 2021d. Green Check Certificate. <<https://surdurulebilirlik.com.tr/en/motivasyon/green-check-certificate/>> (Luettu 22.3.2022)

Surdurulebilirlik 2021e. Carbon Footprint. <<https://surdurulebilirlik.com.tr/en/motivasyon/carbon-footprint/>> (Luettu 22.3.2022)

T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2022. İş Kanunu.

<<https://www.csgeb.gov.tr/sss/calisma-genel-mudurlugu/is-kanunu/>> (Luettu 15.3.2022)

Tekstil Sayfası 2013. Türkiye Tekstil Tarihi. Tammikuu 2013. <<https://tekstil-sayfasi.blogspot.com/2013/01/turkiye-tekstil-tarihi.html>> (Luettu 10.3.2022)

Textile Exchange 2017. Global Recycled Standard. 1.7.2017. <<https://textileexchange.org/wp-content/uploads/2021/02/Global-Recycled-Standard-v4.0.pdf>> (Luettu 19.3.2022)

Textile Exchange 2022. OneCert International Accreditation Withdrawal. <<https://textileexchange.org/standards/certification-bodies/>> (Luettu 19.3.2022)

TGSD 2016a UFUK 2030. Turkish Clothing Industry Road Map 2016. <<https://tgsd.org.tr/wp-content/uploads/2018/07/ufuk2030book.pdf>> (Luettu 5.2.2022)

TGSD 2016b. UFUK 2030. Türk Hazir Giyim Sektörü İçin Yol Haritası 2016. <<https://tgsd.org.tr/wp-content/uploads/2018/07/ufuk2030kitab.pdf>> (Luettu 5.2.2022)

TGSD 2020. ITMF Newsletter No.49. Special edition april 2020. <<https://tgsd.org.tr/wp-content/uploads/2020/04/ITMF-Newsletter-No.49-April-2020-Special-Edition-1.pdf>> (Luettu 9.2.2022)

TGSD 2021. Türk Tekstil Ve Hazir Giyim Sektörü 2021 Ekim Ayi İhracat Performansi. Lokakuu 2021. <<https://tgsd.org.tr/wp-content/uploads/2021/11/HG-Sekt%C3%B6r%C3%BC-K%C4%B1sa-Sunu%C5%9F-Ekim-2021.pdf>> (Luettu 7.2.2022)

TGSD 2022a. Hakkimizda. <<https://tgsd.org.tr/hakkimizda/>> (Luettu 4.2.2022)

TGSD 2022b. Ufuk 2030. <<https://tgsd.org.tr/ufuk-2030/>> (Luettu 5.2.2022)

The World Bank Group 2019. How Much Do Our Wardrobes Cost to the Environment? 23.09.2019 <<https://www.worldbank.org/en/news/feature/2019/09/23/costo-moda-medio-ambiente>> (Luettu 22.2.2022)

Tuna, Muge 2022. Türkiye'de Amfori BSCI hakkında - Virtually Oy Finlandiya. Sähköpostiviesti: 7.2.2022.

Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı 2020. Ticaret Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü. Hazir Giyim Sektör Raporu. <https://ticaret.gov.tr/data/5b87000813b8761450e18d7b/Haz%C4%B1r%20Giyim%20Sekt%C3%B6r%C3%BC_2018.pdf> (Luettu 10.3.2022)

United Nations Environment Programme 2020. Sustainability and Circularity in the Textile Value Chain— Global stocktaking. <https://www.oneplanetnetwork.org/sites/default/files/unep_sustainability_and_circularity_textile_value_chain_1.pdf> (Luettu 22.2.2022)

UPK 2021a. Ulusal Pamuk Konseyi Pamuk Sektör Raporu 2021. <http://www.upk.org.tr/User_Files/pdf/ulusal-pamuk-konseyi--sektor-raporu-2021.pdf> (Luettu 4.3.2022)

UPK 2021b. Ulusal Pamuk Konseyi. "Pamuğun Altın Yılı". 24.12.2021. <<http://www.upk.org.tr/medya-haberler/pamugun-altin-yili>> (Luettu 9.3.2022)

UPK 2021c. Ulusal Pamuk Konseyi. "'Altın yıl' ekim alanını genişletecek" 24.12.2021. <<http://www.upk.org.tr/medya-haberler/altin-yil-ekim-alanini-genisletecek>> (Luettu 9.3.2022)

Virtually Oy n.d. Home Page. <<http://www.virtually.fi/>> (Luettu 16.2.2022)

Vuori, Jaana n.d. Aineiston tuottaminen. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-prosessi/aineiston-tuottaminen/>> (Luettu 25.2.2022)

Liitteet

IHKIB järjestön päättyneet projektit.

Taulukossa esitetty osa päättyneistä projekteista.

Projektin vuosi	2010 - 2013	2015-2016	2014-2017	2016-2019
Projektin nimi	HARNESING SUSTAINABLE LINKAGES FOR SME'S	VOCATIONAL TRAINING FOR SYRIAN YOUTH & WOMEN	WORKPLACE SOCIAL DIALOGUE PROJECT WITH BRANDS	TURKEY ETHICAL TRADE PLATFORM
Tavoite	alan kestävä kehitys ja tietoisuuden kasvattaminen alalla yhteisvastuu asioissa	Syyrialaispakolaisten, erityisesti nuoren ja naisten, elintason ja sosiaalisten turvan parantaminen. Heille oli tarjottu mahdollisuus osallistua tekstiili- ja vaatealan koulutusohjelmaan.	Projektin tarkoituksena oli lisäämään brändien toimitusketjussa työskentelevien työntekijöiden tietoisuutta heidän oikeus- ja velvollisuus asioissansa.	Foorumi on vuonna 2016 käynnistynyt ETI:n Eettisen kaupan aloitteen ohjelma, jonka tarkoituksena oli UNGPs (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights) periaatteiden noudattamisen parantaminen Turkin tekstiili ja vaatealalla. UNGPs on yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeuksia ja liiketoimintaa koskevat ohjausperiaatteet, jotka ovat suunnattu sekä yrityksille että valtioille. Periaatteiden tavoitteena on ehkäistä ihmisoikeuksien loukkaaminen työelämässä. (OHCHR n.d..)
Yhteistyökumppani	UNDP (United Nations Development Programme), Yhdistyneiden kansakuntien teollistamisjärjestö UNIDO (United Nations Industrial Development Organization) ja kansainvälinen työjärjestö ILO (International Labour Organization)	UNIDO, Turkin opetusministeriö MEB (Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı), Turkin katastrofien- ja hätätilanteiden hallintovirasto AFAD (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı).	IndustriALL, H&M ja Espanjalainen vaatealan yritys Inditex	H&M, C&A, ASDA, Inditex, New Look, ASOS, Mayoral, Bon Marche, M&S, Bo-den, White Company, Burberry, Monsoon, Fatface, Whistles & Z-Labels, Tesco, Debenhams, John Lewis Partnership, Motjercare, Hobbs, Shop Direct, Tchibo, Next, Super Group, Primark, Orsay, N Born Group, White Company
Tulokset	Tehty alan arviointi yritysten yhteiskuntavastuu asioissa Järjestetty koulutukset Kuvattu "Decent Work Film" elokuva. Luotu "Best CSR Practices Booklet", yritysten yhteiskuntavastuu oppaat: "Working Conditions for Youth and Children Labour in 30 Questions", "Working Conditions of Women in 60 Questions", "Occupational Health and Safety in 10 Steps", "Salaries in Labor Rights Law in 40 in Questions", "Coordinated Working Conditions in 10 Steps", "Workers' Rights to Rest in Breaks in 30 Questions", "Work-ing Hours in Labour Rights Law in 50 Questions". (IHKIB n.d.a.) Opaskirjat, olivat julkaistu myöhemmin vuonna 2016 Turkin työ- ja sosiaaliministeriön työsuojelu neuvostolla ja painettu samana vuonna	Projektin myötä yhteensä tuhat nuorta ja naista suorittivat 21 kuukauden kestävän koulutuksen.	Työnantajan ja työntekijän edustajille tarkoitetut koulutukset joiden aiheena oli: kestävyys, yleiset puitesopimukset, kilpailukyky, yhteiskuntavastuu, viestintä, työntekijöiden oikeudet ja velvollisuudet, neuvotteluteknikka.	

IHKIB järjestön käynnissä olevat projektit

Taulukossa esitetty osa käynnissä olevista projekteista.

Projektin vuosi	2016-	2018-	2017-
Projektin nimi	SOCIAL COMPLIANCE IMPROVEMENT PROGRAMMES	SOCIAL COMPLIANCE AGREEMENT WITH ILO	Yhteistyö SLCP:n kanssa
Tavoite	Sosiaalisten soveltamis- koulutus hanke Istanbulin vaateteollisuusalan yrityksille.	rekisteröityjen syyrialaisen työntekijöiden työllistymisen parantaminen. IHKIB:in tavoitteena tässä projektissa on jäsenyritysten, joissa työskentelevät syyrialaiset työntekijät, kehittäminen. Eli niiden yritysten tuotannon kasvattaminen, sosiaalisten normien noudattaminen ja henkilöstöhallinnon kyvyn parantaminen	SLCP (Social and Labour Convergence Project) on sosiaali- ja työelämän lähentymishanke, joka tarjoaa tehokas ja kestävä ratkaisu teollisuusalan auditointi toimistoille.
Yhteistyökumppani	Turkin kauppaministeriö	ILO	SLCP
Tulokset		Koulutukset joiden aiheena ovat: auditointi, johtaminen, omavalvonta, toimitusketjun hallinta. Työllistymisseminaarit. Oppaat	

Turkin työlaki 4857

Alla on esitelty joitakin Turkin työlain määräyksistä työsuhdetta koskevista pääaiheista. Säännöksiä on kaiken kaikkiaan 122 kappaletta.

- Työsopimus. Työnantajan ja työntekijän on solmittava kirjallinen työsopimus viimeistään 2 kuukauden kuluttua työn aloittamispäivästä.
- Koeaika. Koeajan maksimipituus on 2 kuukautta. Ellei työehtosopimuksessa sovittu toisin, silloin koeaikaa voi pidentää enintään 4 kuukauteen.
- Salassapito ja kilpailukiello. Työntekijä ei saa paljastaa työnantajan yrityssalaisuuksia. Kilpailukiellosta työsuhteen päättyessä on sovittava erikseen.
- Työaika. Normaali työaika on 45 tuntia viikossa, lukuun ottamatta lepoaikoja ja taukoja. Työpäivän pituus ei saa ylittää 11 tuntia.
- Ylityö. Ylityön suorittaminen on työntekijälle täysin vapaaehtoista. Ylityöksi lasketaan sopimuksessa sovitun normaalin työajan ylittävä työ. Ylityön maksimimäärä vuodessa on 270 tuntia. Ylityöstä on maksettava laissa määrätty korvaus. Korvauksen sijaan työntekijä voi käyttää ylityössä kertyneet tunnit lomana.
- Palkka. Palkan maksaminen -on työnantajan tärkein velvollisuus. Työnantajan maksama palkka ei saa olla pienempi kuin Turkin valtion työ- ja sosiaaliturvaministeriön määrittelemä minimipalkka. Samasta tai samanarvoisesta työstä työnantajan on maksettava samansuuruisia palkkaa sukupuolesta riippumatta. Jos työnantaja ei noudata tätä velvoitetta, työntekijällä on oikeus vaatia neljän kuukausipalkan suuruisia korvausta.
- Tuplapalkka. Sunnuntaina ja pyhäpäivinä suoritetusta työstä on maksettava tuplapalkka.
- Vuosiloma. Vuosiloman pituus on 14–26 päivää, ja se riippuu työsuhteen pituudesta. Vuosiloman aikana on maksettava palkkaa. Vuosiloman lisäksi työntekijällä on oikeus ylimääräiseen 3 päivän kestoiseen palkalliseen lomaan poikkeustilanteessa.
- Sairausloma. Kaksi ensimmäistä sairauslomapäivää on työnantajan maksamia, sen jälkeen maksuvastuu siirtyy [kansaneläkelaitokselle](#). Muista tavoista on sovittava työehtosopimuksessa.
- Äitiysloma. Naisilla on oikeus 8 viikkoa kestävään lomaan ennen synnytystä ja 8 viikkoa kestävään lomaan synnytyksen jälkeen. Synnytysloman jälkeen naisella on oikeus palkattomaan 60–180 päiväiseen äitiyslomaan tai 6 kuukauden kestoiseen palkattomaan äitiyslomaan. Äitiysloman päättyessä yhdellä vanhemmista on oikeus sopia osa-aikaisesta työstä. Äidillä on oikeus päivittäiseen 1,5 tuntia kestävään imetystaukoon siihen saakka, kun lapsi täyttää vuoden. Samat säädökset toimivat myös silloin kun kyseessä on adoptio.
- Irtisanominen. Laki suojaa työntekijää työnantajan yksipuoliselta irtisanomiselta. Irtisanomissyöt, joiden perusteella työnantaja voi irtisanoa työntekijänsä, ovat laissa määrättyjä. Työnantaja on velvollinen ilmoittamaan työntekijälle etukäteen irtisanomisen ajankohdan ja syyn.
- Lapsityö. - Alle 15-vuotiaiden työllistäminen on kielletty. Poikkeuksena on 14 vuotta täyttäneet lapset, jotka olivat suorittaneet pakollisen peruskoulutuksen. He voivat työskennellä kevyissä tehtävissä, jotka eivät häiritse heidän fyysistä, henkistä, sosiaalista ja moraalista kehitystään eivätkä estä jatko-opintoja. Alle 14-vuotiaat lapset voivat työskennellä taide-, kulttuuri- ja mainos tehtävissä, jos tehtävät eivät häiritse heidän fyysistä, henkistä, sosiaalista ja moraalista kehitystään eivätkä estä koulunkäyntiä. -
- Syrjäntäkielto.

([Legalter 2020](#); T.C. [Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı](#) 2022; İŞ KANUNU 2003.)

Sähköposti viesti valituille yrityksille

Viestissä esitetty tarkennus kysymyksiä toimeksiantajayrityksen mahdolliselle yhteistyökumppaneille. Se on lähetetty kahdeksalle turkkilaisille yrityksille Virtually Oy sähköpostista.

"We look for a business partner in Turkey"

Hello,

My name is Marina. I am the representative of [Virtually OY](#) clothing company and I'm looking for a possible partner.

Virtually Oy is a Finnish company which is working in business-to-business market. The company is looking for a sustainable clothing company in Turkey. Main principles that we look for are product quality, ecological and ethical production. In addition to these principles, flexible MOQ and wide range of product type are an advantageous for our company.

As far as I see in your webpage, your company can be a possible business partner for Virtually Oy.

I hope that you have time to answer several questions for us:

- Do you have any sustainability certificate?
- How many people working in your company?
- Do your business partners have any certificates?
- What is your company's responsibility policy?

- Do you make materials by yourself, or do you buy them from others?
- Do you use any materials from Turkey?
- Do you use any certificated materials?

- What kind of products do your company produce?
- What is your monthly production capacity?
- What is your company MOQ?
- How flexible is yours MOQ?
- Are you able to make a collection where we provide techpack?

I look forward to hearing from you.

Kindest Regards,

Marina Yüzbaşıoğlu

Tyhjä yrityskortti

Yrityskortti oli luotu yhteistyökumppanille yhteistyökumppaneiden vertailua varten.

Yrityksen nimi. Lyhyt kuvaus.

Yrityksen nimi:	
Nettisivu:	
Yhteystiedot	
Perustamisvuosi	
Sijainti	
Henkilöstömäärä	
Markkina	
Asiakkaat	
Jäsennys turkkilaisessa järjestöissä:	
Toimiala	
Tuotekategoriat	
Tuotantokapasiteetti	
MOQ	
Läpimenoaika	
Kankaat / langat	
Materiaalien alkuperä	
Ympäristövastuu	
Sosiaalivastuu (Esim. Oma sosiaalisten normien noudattamispolitiikka)	
Yrityksen Sertifikaatit	
Yhteistyökumppaneiden Sertifikaatit	
Tehtaan tiedot	